

Provinciale Staten

Clustercode	CULT	Uw kenmerk	-
Ons kenmerk	DOC-00850275	Maastricht	16 december 2025
Bijlage(n)	1	Verzonden	17 december 2025

Onderwerp

G-25-033 Statenvoorstel inzake Meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea (in relatie tot toezegging [9646](#))

Geachte Staten,

Bijgaand wordt u de meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea aangeboden, ten behoeve van de bespreking in uw Statencommissie Economie en Samenleving op 16 januari 2026. Wij beschouwen hiermee toezegging [9646](#) als uitgevoerd.

Deze museumvisie laat zien hoe de Provincie Limburg samenwerkt met de drie provinciale musea: het Bonnefanten, het Limburgs Museum en het Discovery Museum. Daarnaast is er ook aandacht voor regionale en lokale musea in Limburg. De visie draagt bij aan een gedeelde strategische koers en ambitie voor de lange termijn. We werken samen, bouwen aan een stevige basis en kijken vooruit. Zo versterken we niet alleen de musea, maar houden we ook de identiteit en het verhaal van Limburg levend.

Gedeputeerde Staten van Limburg

voorzitter

secretaris

Statenvoorstel

Cultuur

Onderwerp	Meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea (in relatie tot toezegging 9646)
Datum	6 februari 2026
G-nummer	G-25-033

Onderwerp

Statenvoorstel Meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea (in relatie tot toezegging [9646](#)).

Samenvatting

Hierbij bieden wij u het Statenvoorstel aan inzake de meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea. Dit stuk ligt ter besluitvorming bij u voor. Deze museumvisie is de uitwerking van de aanbevelingen uit het Rapport Visitatie Provinciale Musea 2024, dat tijdens de Statencommissie Economie en Samenleving op 11 april 2025 sonderend met u is besproken. Tijdens deze sonderende behandeling is toezegging [9646](#) 'Ontwikkelen museumvisie' gedaan. Wij beschouwen met het voorleggen van de meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea deze toezegging als uitgevoerd.

Deze museumvisie laat zien hoe de Provincie Limburg samenwerkt met de drie provinciale musea: het Bonnefanten, het Limburgs Museum en het Discovery Museum. Daarnaast is er ook aandacht voor regionale en lokale musea in Limburg. De visie draagt bij aan een gedeelde strategische koers en ambitie voor de lange termijn. We werken samen, bouwen aan een stevige basis en kijken vooruit. Zo versterken we niet alleen de musea, maar houden we ook de identiteit en het verhaal van Limburg levend.

Voorstel

Provinciale Staten worden voorgesteld:

1. In te stemmen met de vaststelling van de voorliggende museumvisie 'Waardevol verbonden: een meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea';
2. In te stemmen met het structureel dekken vanaf 2026 van € 2.395.000,- uit het begrotingsresultaat en dit bedrag jaarlijks te indexeren conform de bestaande begrotingssystematiek;

3. In te stemmen met het dekken van de incidentele middelen ad € 190.000,- voor diverse onderzoeken in 2026 uit de Programmareserve Monumenten, erfgoed en archeologie en Programmareserve Cultuur;
4. In te stemmen met de bijgevoegde 4^e begrotingswijziging 2026.

Aanleiding en bestuurlijke context

Sinds eind jaren tachtig onderhoudt de Provincie Limburg een unieke en structurele relatie met drie toonaangevende musea in de provincie: het Bonnefanten, het Limburgs Museum en het Discovery Museum. Deze relatie omvat zowel het verstrekken van exploitatiesubsidies, als het eigenaarschap en de verhuur van de betreffende museumgebouwen.

Deze samenwerkingsvorm is tot stand gekomen vanuit de provinciale ambitie om te investeren in een krachtige en veelzijdige culturele infrastructuur, welke bijdraagt aan de leefbaarheid, identiteit en aantrekkingskracht van Limburg. In de afgelopen decennia hebben de drie musea zich ontwikkeld tot regionaal en (inter)nationaal erkende boegbeelden op het gebied van kunst, cultuur, erfgoed en wetenschap. Ze vormen een onmisbare schakel in het culturele netwerk. De musea laten zien wat Limburg uniek maakt en versterken de Limburgse identiteit. Dit doen ze door aandacht te besteden aan de geschiedenis, tradities, gebruiken, taal, landschappen en de vele, persoonlijke verhalen die Limburg typeren. Hierbij horen ook de regionale en lokale musea, die samen met de provinciale musea een belangrijk aandeel leveren aan het rijke en diverse culturele landschap van Limburg.

Tijdens de Begrotingsbehandeling van 4 november 2022 hebben de Provinciale Staten gevraagd naar een duurzaam toekomstperspectief voor de drie provinciale musea. In dit verband werd in september 2023 een visitatie door een externe, onafhankelijke commissie aangekondigd. In 2024 vond deze visitatie plaats, waarin de inhoudelijke kwaliteit, maatschappelijke functie, governance en bedrijfsvoering van de musea onder de loep zijn genomen.

De bevindingen en aanbevelingen van deze visitatie vormen – in samenhang met het provinciale beleidskader 2024 – 2027 ‘Cultuur en erfgoed voor iedereen’, toezegging [9646](#) ‘Ontwikkelen museumvisie’, gewijzigde Motie [3233](#) Absil c.s. inzake kleine musea en gewijzigde Motie [3251](#) Wolters c.s. inzake Cultuurcampus De Schatkamer van Limburg – de aanleiding voor het opstellen van voorliggende museumvisie.

Met dit voorstel wordt tevens concreet invulling gegeven aan het beoogde resultaat zoals opgenomen in de doelenboom van het beleidskader 2024 – 2027 ‘Cultuur en erfgoed voor iedereen’: ‘aanbevelingen uit visitatieronde bij de Limburgse musea zijn geïmplementeerd’, waarmee de Provincie Limburg zich structureel committeert aan de doorontwikkeling en versterking van de drie provinciale musea. De museumvisie draagt ook op deze manier bij aan de doelstellingen voor de maatschappelijke opgave ‘Elke Limburger heeft toegang tot alle vormen van cultuur’ uit het genoemde beleidskader. Daarnaast kan de museumvisie gebruikt worden als leidraad bij het opstellen van toekomstige beleidskaders, indicatoren en KPI's, waardoor een samenhangend en toekomstbestendig museaal beleid verder wordt gewaarborgd.

Bevoegdheid

Op het gebied van de drie Limburgse provinciale musea en het Limburgse museale landschap heeft Provincie Limburg geen wettelijke taak of bevoegdheid. De rol- en taakopvatting binnen dit beleidsterrein is dus autonoom van aard.

Provinciale Staten hebben de bevoegdheid tot het stellen van kaders. Op grond hiervan zijn uw Staten bevoegd tot vaststelling van 'Waardevol verbonden: een meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea'.

Beoogd resultaat

De museumvisie 'Waardevol verbonden: een meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea' laat zien hoe de Provincie Limburg samenwerkt met de drie provinciale musea: het Bonnefanten, het Limburgs Museum en het Discovery Museum. Daarnaast is er ook aandacht voor regionale en lokale musea in Limburg. De visie draagt bij aan een gedeelde strategische koers en ambitie voor de lange termijn. We werken samen, bouwen aan een stevige basis en kijken vooruit. Zo versterken we niet alleen de musea, maar houden we ook de identiteit en het verhaal van Limburg levend.

Wij stellen hierbij de volgende provinciale ambitie voor het Bonnefanten, Limburgs Museum en Discovery Museum vast:

De drie provinciale musea hebben een toekomstbestendige basis. Zij kunnen daardoor vanuit een voortrekkersrol blijvend bijdragen aan de culturele infrastructuur en de algehele ontwikkeling van Limburg.

Zowel het Rapport Visitatie Provinciale Musea 2024 en het beleidskader 2024 – 2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen' vormen het vertrekpunt voor de museumvisie. Met deze lange termijn ambitie bieden we continuïteit, zekerheid en ruimte voor ontwikkeling aan de provinciale musea, wat hen in staat stelt hun rol duurzaam en toekomstgericht te blijven vervullen. Dit uit zich concreet in drie uitgangspunten en zes leidende principes die voor ons 'de basis op orde' betreffen bij de provinciale musea. Deze uitgangspunten en leidende principes vormen de argumentatie voor de herbezinning op onze structurele (exploitatiesubsidie)relatie met de drie provinciale musea.

Om deze ambitie te realiseren, zetten we in op eenduidigheid in het museale beleid voor de provinciale musea, zodat de kaders en richtlijnen helder zijn. Tegelijkertijd blijft er oog voor maatwerk en erkennen we de specifieke kenmerken, opgaven en identiteit van elk museum. Via een aantal provinciale sturingsmiddelen geven we uitvoering aan deze museumvisie.

Daarbij is ook de lobby richting het Rijk en de gemeenten, waar de provinciale musea gehuisvest zijn, een beoogd resultaat in de bovengenoemde ambitie. Zo zetten we ons samen met andere provincies in voor de evenwichtige spreiding van de landelijke cultuurmiddelen, waaronder middelen uit de culturele basisinfrastructuur (BIS) en Erfgoedwet, en voeren wij gesprekken met gemeente Maastricht, Venlo en Kerkrade inzake de mogelijkheden voor een structurele gemeentelijke bijdrage aan de provinciale musea. Dit laatste conform toezegging [9651](#) 'Gesprek gemeenten over provinciale musea'.

Argumenten

1.1. De drie provinciale musea zijn boegbeelden in de culturele infrastructuur, voor de algehele ontwikkeling van Limburg en in het versterken onze Limburgse identiteit.

De drie provinciale musea onderscheiden zich ieder door een eigen, unieke rol en leveren herkenbare bijdragen aan de verbinding met en/of binnen de Limburgse samenleving. Ze spelen een belangrijke rol in het zichtbaar maken en versterken van de Limburgse identiteit, door aandacht te besteden aan de geschiedenis, tradities, gebruiken, taal, landschappen, en de persoonlijke, diverse verhalen die Limburg typeren. Onze musea dragen deze identiteit uit, tonen waar Limburg voor staat en maken dit invoelbaar voor bewoners en bezoekers. De brede impact van de musea, zowel cultureel, maatschappelijk, als economisch, wordt erkend en ondersteund door de Provincie Limburg. Dit doet de Provincie Limburg door oog te hebben voor de kwalitatieve waarde die de musea leveren en te sturen op kwantitatieve resultaten. Dit garandeert een breed en samenhangend cultureel aanbod, onder meer via contextprogrammering, educatie en participatie, dat aansluit bij de uiteenlopende behoeften van een divers publiek.

1.2. De visie geeft een blijvend en eenduidig kader aan de drie provinciale musea om de 'basis op orde' te behouden en verkrijgen, met ruimte voor ontwikkeling en maatwerk.

Het bieden van een blijvend en eenduidig kader aan de drie provinciale musea zorgt voor stabiliteit en continuïteit binnen deze instellingen. Daardoor kunnen de musea gericht werken aan het op orde brengen en houden van de basis, zoals collectiebeheer, behoud, digitale en fysieke toegankelijkheid en bedrijfsvoering. Tegelijkertijd biedt een lange termijnkader voldoende flexibiliteit: de musea krijgen de ruimte om in te spelen op actuele ontwikkelingen en om maatwerk te leveren dat aansluit bij de behoeften van hun regio en publiek. Hiermee wordt een daadwerkelijk ontwikkelperspectief voor de drie provinciale musea geboden. Zij krijgen daardoor de mogelijkheid om zich (verder) te ontwikkelen, te professionaliseren en innovatieve initiatieven te ontplooiën die bijdragen aan de culturele infrastructuur en Limburgse samenleving. Ook maakt een eenduidig kader het mogelijk om beleid en resultaten beter te monitoren en hierover verantwoording af te leggen, wat de transparantie en sturing versterkt.

1.3. Dit doet recht aan de 40-jarige (exploitatie)subsidie)relatie tussen de Provincie Limburg en de drie provinciale musea.

De Provincie Limburg onderhoudt al bijna 40 jaar een structurele (subsidie)relatie met het Bonnefanten, Limburgs Museum en Discovery Museum. Het behoud van Limburgse culturele waarden vormde hierbij van meet af aan een belangrijke doelstelling. Deze duurzame basis heeft door de jaren heen bijgedragen aan de ontwikkeling van het Limburgse museale landschap. Juist de blijvende relevantie van deze musea voor het zichtbaar maken en versterken van de Limburgse identiteit onderstreept het belang van deze langdurige samenwerking. Met de voorliggende museumvisie stelt de Provincie Limburg zich op als betrouwbare partner en stelt zij de provinciale musea blijvend in staat om optimaal bij te dragen aan de culturele, maatschappelijke en economische ontwikkeling van Limburg.

1.4. Hiermee kunnen de provinciale musea blijven voldoen aan (inter)nationaal erkende normen, principes, en sectorale kwaliteitseisen.

Door de voorgestelde provinciale inzet, zoals verankerd in de museumvisie, kunnen de provinciale musea de basis op orde brengen en behouden. Hierdoor zijn en blijven de drie provinciale musea in staat om te werken volgens (inter)nationaal erkende normen, principes, en sectorale kwaliteitseisen. Het borgen van deze kwaliteit en professionaliteit is noodzakelijk om het predicaat 'Geregistreerd Museum' te behouden, toegang te houden tot fondsen of subsidies zoals de BIS, en het publiek te verzekeren van een kwalitatief hoogwaardig museaal aanbod.

1.5. Hiermee erkent de Provincie Limburg dat de drie provinciale musea onderdeel zijn van een waardevol Limburgs museaal landschap.

Door voorliggende museumvisie vast te stellen erkent de Provincie Limburg dat het Bonnefanten, het Limburgs Museum en het Discovery Museum onlosmakelijk onderdeel uitmaken van het Limburgse museale landschap. Deze musea vervullen, ieder vanuit hun eigen profilering en expertise, een sleutelrol in het bewaren, ontsluiten en overdragen van het Limburgse erfgoed en identiteit. Bovendien vervullen zij een belangrijke voortrekkersrol voor kleinere musea in de regio, waarmee zij gezamenlijk bijdragen aan een gevarieerd museaal aanbod. Net als de drie provinciale musea, staan de kleinere lokale en regionale musea voor aanzienlijke uitdagingen die ze niet zelfstandig kunnen oplossen. Het is van groot belang dat alle musea, ongeacht omvang, maatschappelijke rol blijven vervullen en zo kunst en erfgoed voor toekomstige generaties behouden blijft.

2.1. Hiermee borgen we structureel 'de basis op orde' en bieden we tevens een ontwikkelperspectief voor de drie provinciale musea

Het is essentieel dat de basisvoorzieningen van de provinciale musea op orde blijven. Hiervoor is blijvende provinciale financiële steun nodig, zowel structureel als incidenteel, en is een structurele verhoging van deze budgetten noodzakelijk. Zonder een structurele verhoging van de exploitatiesubsidie komt het op peil houden van de basisvoorzieningen, zoals het behoud en beheer van collecties en het aanbieden van kwalitatieve publieksprogramma's, als gevolg van gestegen kosten onder druk te staan. Bovendien vraagt de samenleving om voortdurende aanpassing aan maatschappelijke en technologische ontwikkelingen, zoals de groeiende rol van digitalisering en educatie, waaraan alleen voldaan kan worden met voldoende financiële armslag. Met een structurele verhoging van het budget kunnen de musea hun basis verder versterken, blijvend investeren in innovatie en samenwerking, en hun maatschappelijke rol als kenniscentrum en cultureel anker in de regio blijven waarmaken.

Bovengenoemde argumenten zijn uitgewerkt in de voorliggende museumvisie. Bij deze argumentatie behoort de volgende additionele context van deze visie.

Proces

Veel partijen hebben meegewerkt aan deze museumvisie. We spraken met betrokkenen van de drie provinciale musea. We overlegden met de gemeenten Maastricht, Venlo en Kerkrade. Ook hielden we vier werksessies met directieleden en medewerkers van de musea. Deze werksessies werden samen

met een extern adviesbureau voorbereid. Ook was dit bureau gespreksleider tijdens de sessies. In de werksessies gebruikten we het visitatierapport als vertrekpunt. We bespraken de actuele stand van zaken en de aanbevelingen uit dit rapport. Daarnaast zijn er inhoudelijke en financiële analyses gemaakt. Hiervoor is gekeken naar archieven, onderliggende stukken van de musea, reacties van de musea op het rapport en jaarrekeningen, begrotingen en jaarverslagen.

Het is van belang om te benadrukken dat de museumvisie zich beperkt tot de aanbevelingen van de visitatiecommissie die betrekking hebben op het op orde brengen en houden van de basis. Aanbevelingen zoals 'gratis toegang voor kinderen tot 12 jaar' en 'bedrijfsmatige samenwerking' worden in deze visie niet overgenomen, aangezien de financiële drempels en benodigde investeringen voor de provinciale musea op dit gebied aanzienlijk zijn. Hiermee wordt gekozen om prioriteit te geven aan het realiseren en waarborgen van de fundamentele basis binnen de provinciale musea.

Inhoud

Naast de provinciale ambitie, zoals genoemd in het beoogd resultaat, wordt er met de museumvisie drie inhoudelijke uitgangspunten en zes leidende principes geïntroduceerd. De uitgangspunten brengen in kaart wat wij als de belangrijkste kernkwaliteiten van de provinciale musea zien. Hieraan zijn een aantal concrete acties voor de toekomst verbonden. De uitgangspunten zijn:

- Uitgangspunt 1: Elk museum onderscheidt zich door een eigen, unieke identiteit en levert een herkenbare bijdrage aan de verbinding met en/of binnen de Limburgse samenleving.
- Uitgangspunt 2: Elk museum genereert een brede impact, die door de Provincie Limburg actief wordt erkend en ondersteund.
- Uitgangspunt 3: De musea bieden samen een breed, samenhangend en uitnodigend aanbod dat aansluit bij de uiteenlopende behoeften en interesses van een divers publiek.

De leidende principes gelden als richtinggevend kader: de musea dienen zich hieraan te houden en hanteren deze bij de inrichting en uitvoering van hun kerntaken en beleid. Tevens liggen deze leidende principes ten grondslag aan vervolgstappen. Deze principes zijn:

- Digitale ontsluiting en toegankelijkheid
- Duurzaam collectiebehoud en professioneel collectiebeheer
- Collectiemobiliteit en reflectie op samenstelling collecties
- Duurzame en goed toegankelijke museumgebouwen
- Gezonde, transparante en toekomstgerichte bedrijfsvoering
- Sterkere samenwerking

De uitgangspunten en leidende principes die in de museumvisie zijn opgenomen, vormen het fundament van wat wij als 'de basis op orde' beschouwen. Door deze uitgangspunten en principes als leidraad te hanteren, waarborgen we dat de provinciale musea hun kernfuncties op een professionele, duurzame en toekomstbestendige manier kunnen uitvoeren. Ze bieden hiermee niet alleen richting aan de verhoging

van structurele ondersteuning vanuit de Provincie Limburg aan de provinciale musea, maar vormen ook het beoordelingskader bij incidentele investeringen, ontwikkelingen en innovaties.

Voorgesteld wordt om vanaf 2026 structureel in totaal € 2.395.000,- in de provinciale musea investeren in het kader van de museumvisie. Dit is essentieel om een levendig en bloeiend cultureel klimaat te waarborgen, met de drie provinciale musea als onwrikbare bakens van kunst, cultuur, erfgoed en wetenschap in het Limburgse landschap.

Deze financiële investering vanuit de museumvisie zorgt ervoor dat de structurele ondersteuning van de provinciale musea in de toekomst buiten de reguliere beleidskaders wordt gefinancierd. Daarmee ontstaat binnen het beleidskader 2024 – 2027 Cultuur en Erfgoed voor iedereen extra ruimte om middelen in te zetten voor andere maatschappelijke opgaven op dit terrein.

Instrumentarium en juridische aspecten

Om te borgen dat de besproken uitgangspunten en principes worden nageleefd, en de centrale ambitie gehaald, zet de Provincie Limburg een aantal sturingsmiddelen in. Deze bieden zowel de Provincie Limburg als de musea houvast en waarborgen dat de extra financiële middelen doelmatig en efficiënt worden ingezet. De instrumenten die hiervoor worden ingezet zijn:

- Subsidiebeschikkingen met duidelijke verantwoording, waaronder:
  - Financiële analyse jaarrekening
  - Consultatieplicht bij benoemingen van directie en Raad van toezicht
  - Doorlopende toetsing aan relevante culturele codes en kaders
  - Transparantie en normering eigen inkomsten

De toetsing binnen de subsidiebeschikkingen omvat onder meer:

- Verschillende bestuurlijke overleggen tussen de Provincie Limburg en de provinciale musea
  - Tussentijdse rapportages over voortgang en resultaten
  - Het aanleveren en vaststellen van jaarverslagen en jaarrekeningen
  - Het aanleveren en beoordelen van jaarplannen en begrotingen
- Huurcontracten

Naast bovenstaande sturingsmiddelen introduceert de Provincie Limburg periodieke, onafhankelijke visitaties om de werking van de drie provinciale musea integraal en transparant te beoordelen. Tijdens deze visitaties wordt het functioneren van de musea breed geëvalueerd, in lijn met de provinciale ambitie, uitgangspunten en leidende principes van deze museumvisie.

Risico's en kanttekeningen

1.1. Inzichten en trends kunnen veranderen, waardoor de vastgestelde museumvisie en de gehanteerde financiering mogelijk niet meer aansluiten bij actuele ontwikkelingen.

De museumsector staat niet stil; technologische vooruitgang, veranderende bezoekersaantallen, maatschappelijke ontwikkelingen en nieuwe inzichten op het gebied van cultuur kunnen veranderen.

Hierdoor bestaat het risico dat doelstellingen, prioriteiten of financiële afspraken die nu passend zijn, op termijn achterhaald raken en minder goed aansluiten bij de behoeften van musea en hun publiek.

Om dit risico te mitigeren, is de museumvisie zo opgesteld dat deze richtinggevend en eenduidig is, maar tegelijkertijd voldoende ruimte laat voor maatwerk en inspelen op nieuwe ontwikkelingen. Hierdoor kunnen de musea binnen de gestelde kaders flexibel blijven reageren op veranderende omstandigheden en specifieke sectorale behoeften.

1.2. Wijzigingen in het overheidsbeleid kunnen van invloed zijn op de uitgangspunten, normeringen en financieringsmogelijkheden van de provinciale musea, waardoor aanpassing van de huidige koers noodzakelijk kan worden.

Nationaal, regionaal of lokaal overheidsbeleid kan in de loop der tijd veranderen, wat kan resulteren in nieuwe regels, normen of prioriteiten voor cultuursubsidies en het beheer van kunst, cultuur en erfgoed. Als het beleid verandert, kan dit directe gevolgen hebben voor de uitgangspunten van de huidige museumvisie en de bijbehorende financiering, waardoor tussentijdse bijstellingen nodig kunnen zijn.

Om dit risico te ondervangen, is juist gekozen voor een langdurige en richtinggevende visie. Hiermee bieden we het toekomstige beleid handvatten om, waar nodig, accenten te leggen of aanpassingen te doen binnen het dan geldende beleidskader. Zo blijft de museumvisie voldoende flexibel en bruikbaar, ook bij veranderende beleidsontwikkelingen.

2.1. Door prijsstijgingen en inflatie kan het huidige structurele financiële bedrag in de toekomst onvoldoende blijken om de benodigde kwaliteit en basisvoorzieningen te waarborgen.

Stijgende kosten voor personeel, materialen, energie en diensten kunnen ervoor zorgen dat het nu vastgestelde subsidiebedrag op termijn niet meer toereikend is. Dit risico kan worden versterkt door diverse crises in de samenleving, zoals economische of geopolitieke ontwikkelingen, waardoor prijsstijgingen en inflatie verder toenemen. Dit kan ertoe leiden dat musea concessies moeten doen op het gebied van kwaliteit, programmering of behoud van collectie, waardoor de basisfuncties en het publieksbereik kunnen worden ondermijnd.

Wij gaan echter uit van een eenmalige, structurele investering waarmee de basis op orde bij de provinciale musea is gewaarborgd. Hiermee wordt voorzien in een solide uitgangspositie voor de toekomst, ondanks eventuele externe schommelingen.

Financiën

1. Inkomstenbronnen van musea en vermogenspositie

In het algemeen bestaan de inkomsten van een museum uit verschillende bronnen. Het grootste deel komt uit provinciale subsidies aangevuld met een relatief beperkt aandeel Rijks- en gemeentesubsidies. Daarnaast zijn er inkomsten uit kaartverkoop, rondleidingen, educatieve activiteiten, horeca, en de verkoop van artikelen in museumwinkels. Musea genereren ook inkomsten via sponsoring, fondsenwerving, donaties van particulieren en bedrijven, en bijdragen van stichtingen of

vriendenverenigingen. Vaak worden ook projectsubsidies en bijdragen uit private middelen ontvangen. De mix van deze inkomsten bepaalt voor een belangrijk deel de financiële gezondheid en het publieksbereik van een museum.

Eigen inbreng als percentage van de totale inkomsten

Alle musea werken aan het vergroten van hun eigen inkomsten, maar het percentage eigen inkomsten wordt jaarlijks sterk beïnvloed door bezoekersaantallen, fondsen, subsidies en beschikbare projecten. De Provincie Limburg volgt voor de eigen inkomsten de definitie uit het meest actuele Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW). Onder deze definitie vallen onder meer publieksinkomsten, sponsorinkomsten en bijdragen uit private middelen, maar de overheidssubsidies dus niet.

Voor 2025, uitgaande van de huidige begroting en subsidie, ligt het percentage aandeel eigen inkomsten bij alle drie de musea tussen 25% en 30%. Na toekenning van de voorgestelde bijdragen zal dit percentage met 2 tot 3 procent dalen.

Alle drie de musea beschikken over enige reserves en voorzieningen, veelal bestemd voor specifieke posten zoals buitengewone exploitatiekosten, groot onderhoud, inhuur, grote kunstaankopen of (wisseling) tentoonstellingen. Deze posten zijn expliciet niet bestemd voor de reguliere exploitatiekosten zoals die benoemd zijn in de museumvisie. De musea geven aan dat hun vermogenspositie de komende jaren sterk zal afnemen vanwege het aanwenden van de reserves en voorzieningen voor de geplande uitgaven en het opvangen van tekorten. Zonder aanvullende structurele bijdrage zijn deze buffers binnen enkele jaren ontoereikend en kan de vermogenspositie mogelijk zelfs negatief worden.

2. Tekortschietende indexering en actuele kostenontwikkeling

De financiële situatie van de drie provinciale musea staat onder druk. Dit komt vooral doordat de indexering die is toegepast op de exploitatiesubsidies in de periode 2021 - 2025 niet genoeg was om de werkelijke kostenstijgingen bij te houden. Deze indexcijfers worden elk jaar door het Centraal Planbureau vastgesteld en via de meicirculaires van het Provinciefonds toegepast op de gehele provinciale begroting.

Vanwege de recente coronacrisis, energiecrisis en de hoge inflatie blijkt de indexering niet goed aan te sluiten bij de werkelijke kostenontwikkelingen van de musea. Vooral in de jaren 2023-2025 zijn de kosten voor personeel (zoals cao-loonstijgingen), energie en onderhoud veel sterker gestegen dan de jaarlijkse indexatie. De incidentele extra subsidies die de Provincie Limburg aan de musea heeft toegekend, konden de tekorten niet structureel oplossen.

Bij de berekening van de feitelijke prijsstijgingen is rekening gehouden met de gerealiseerde (kernwaarde)cijfers van het CPB, waarbij duidelijk werd dat deze in de afgelopen jaren substantieel hoger uitkwamen dan de index die voor de subsidies is toegepast. Het is belangrijk op te merken dat de gebruikte indexsystematiek in principe geschikt is voor de lange termijn: in stabiele periodes heffen positieve en negatieve afwijkingen elkaar langjarig op. Alleen in uitzonderlijke situaties, zoals eerder beschreven, ontstaat een structureel verschil dat vraagt om een eenmalige correctie.

3. Noodzaak structurele verhoging exploitatiesubsidies

De visitatiecommissie heeft in haar rapport van eind 2024, bevestigd dat de musea hun geld goed besteden en inhoudelijk sterke prestaties leveren. Zij geeft ook aan dat de exploitatiesubsidie structureel moet aansluiten bij de werkelijke kosten, om te voorkomen dat belangrijke primaire taken en programmering verloren gaan.

De Provincie Limburg heeft daarom het verschil berekend tussen de gebruikte indexering in de subsidiebeschikkingen en de feitelijke prijsstijgingen. Uit deze analyse blijkt dat er vanaf 2026 een structurele ophoging van de exploitatiesubsidie nodig is.

- Bonnefanten: structureel € 515.000,- extra per jaar
- Limburgs Museum: structureel € 400.000,- extra per jaar
- Discovery Museum: structureel € 380.000,- extra per jaar

Hiermee wordt de jaarlijkse subsidie weer gelijkgetrokken met het actuele kostenniveau. Daarna kan de gebruikelijke indexeringssystematiek weer worden toegepast.

De visitatiecommissie heeft aanbevelingen gedaan op het gebied van personeelsbeleid, contextprogrammering en het aanscherpen van profilering en identiteit. Investerings in deze zaken vanuit de Provincie Limburg zijn van belang om de basis op orde te behouden en verkrijgen bij de drie provinciale musea. Dit wordt door het beleidscluster Cultuur onderschreven.

Voor de versterking van het personeelsbestand van de musea wordt gerefereerd naar de conclusies op dit gebied uit het visitatierapport en de informatie en inzicht in loonkosten die door de musea is aangeleverd en als realistisch wordt beschouwd.

Ondersteuning op het gebied van contextprogrammering is van belang vanwege het stimuleren van de culturele ontwikkeling en het versterken van sociale samenhang, identiteit, participatie en waardevolle impact binnen de Limburgse samenleving.

Voor het ondersteunen van de transitie gericht op het aanscherpen van de eigen profilering en identiteit komt een bijdrage van € 250.000,- beschikbaar tot en met 2028. Vanaf 2029 zullen deze middelen worden ingezet voor de cofinanciering van de meerjarige landelijke culturele basisinfrastructuur subsidie (BIS). Welk museum hiervoor in aanmerking komt, wordt t.z.t. bepaald.

Samenvattend zal dit leiden tot de volgende structurele ophoging van de exploitatiesubsidies vanaf 2026:

Structureel vanaf 2026	Bonnefanten	Limburgs	Discovery	Overig	Totaal
correctie indexering	€ 515.000	€ 400.000	€ 380.000		€ 1.295.000
personeel	€ 200.000	€ 200.000	€ 150.000		€ 550.000
contextprogrammering	€ 100.000	€ 100.000	€ 100.000		€ 300.000
Profilering en identiteit / BIS				€ 250.000	€ 250.000
Totaal 2026	€ 815.000	€ 700.000	€ 630.000	€ 250.000	€ 2.395.000

Daarnaast wordt voorgesteld om in 2026 éénmalig onderstaande onderzoeken uit te voeren. Hiervoor kunnen de reeds begrote middelen van de Programmareserve Monumenten, Erfgoed en Archeologie (€ 140.000,-) en Programmareserves Cultuur (€ 50.000,-) worden aangewend.

Incidentele bijdrage in 2026	Bestaand budget
Onderzoekscan interne collectiedepots gebouwen	€ 30.000
Onderzoek provinciaal collectiedepot	€ 50.000
Cao-onderzoekstraject	€ 50.000
Impactonderzoek musea	€ 60.000
Totaal	€ 190.000

In bijlage 2 (toegevoegd onder aan dit Statenvoorstel) een meer gedetailleerde tabel die een totaalbeeld laat zien van:

- de verstrekte subsidies (structureel en incidenteel) voor de jaren 2021 t/m 2025
- de geplande subsidie voor 2026
- de structureel gecorrigeerde subsidies vanaf 2026 indien hiertoe wordt besloten

4. Relatie met Meerjarenonderhoudsplan 2019 – 2033

Op 13 december 2019 stelden Provinciale Staten het meerjarenonderhoudsplan 2019 – 2033 (MJOP) voor alle provinciale gebouwen vast. Op basis hiervan wordt jaarlijks een bijdrage gedoteerd aan de *Voorziening groot onderhoud provinciale gebouwen*, bedoeld voor planmatig groot onderhoud aan alle gebouwen. Zo ook voor de drie provinciale musea. Bij de vaststelling van het huidige MJOP 2019 is ook afgesproken dat dit plan eens per collegeperiode wordt herijkt.

Begin 2026 wordt daarom een geactualiseerde versie aan Provinciale Staten voorgelegd. Daarbij wordt rekening gehouden met prijsstijgingen en worden ontbrekende of te laag ingeschatte kostenposten gecorrigeerd. Dit leidt waarschijnlijk tot een hogere jaarlijkse dotatie aan de *Voorziening groot onderhoud provinciale gebouwen*, zodat het onderhoud van de gebouwen ook in de toekomst op peil blijft. Daardoor heeft dit mogelijk ook gevolgen voor de exploitatiesubsidies van de provinciale musea, omdat hiermee rekening wordt gehouden bij het bepalen van de benodigde middelen voor onderhoud.

5. Conclusie

Resumerend hebben de genoemde voorstellen de volgende financiële impact:

1. Het structureel ophogen van de exploitatiesubsidies aan de musea vanaf 2026 met in totaal € 2.395.000,-, gedekt uit het begrotingsresultaat.
2. De incidentele middelen ad € 190.000,- voor 2026 komen ten laste van de bestaande Programmareserve Monumenten, erfgoed en archeologie (€ 140.000,-) en Programmareserve Cultuur (€ 50.000,-) . Gedeputeerde Staten besluiten hierover.

Met de voorgestelde structurele wijzigingen wordt gezorgd voor financiële stabiliteit op de langere termijn. Zo kunnen de musea hun provinciale opdracht blijven uitvoeren, zonder telkens om extra tijdelijke steun te hoeven vragen. Dit voorstel volgt het advies van de visitatiecommissie en past binnen het beleid van de Provincie Limburg om het culturele voorzieningenniveau op orde te houden.

Communicatie

De door Provinciale Staten vastgestelde museumvisie wordt gedeeld met de drie provinciale musea en gepubliceerd op <https://www.limburg.nl/>. Bij de totstandkoming van de museumvisie zijn daarnaast belangrijke communicatieaspecten meegenomen, denk aan de opbouw van de visie en de leesbaarheid ervan. Tot slot wordt er gedurende de uitvoering van de museumvisie met communicatieaspecten rekening gehouden en wordt op zo veel mogelijk momenten gebruik gemaakt van de provinciale communicatiekanalen.

Vervolg

Na vaststelling van de museumvisie door Provinciale Staten zullen de sturingsmiddelen zodanig worden ingericht dat hiermee de inzet en het effect van de extra financiële investeringen kunnen worden gemonitord. Daarnaast wordt de voortgang van de museumvisie in 2031 geëvalueerd. Op basis van de resultaten, zowel uit de sturingsmiddelen als in de museumvisie voorgestelde zes jaarlijkse visitatietrajecten, kunnen waar nodig aanpassingen gemaakt worden.

U wordt waar aangewezen geïnformeerd over de stand van zaken wat betreft de verdere uitvoering van de museumvisie via de reguliere Planning&Control-cyclus, via mededelingen portefeuillehouder en / of informerende stukken.

Bijlage(n)

Bijlage 1 – Waardevol verbonden: een meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea

Bijlage 2 – Overzicht exploitatiesubsidies Limburgse musea

Bijlage 3 – 4^e begrotingswijziging

**ONTWERPBESLUIT
PROVINCIALE STATEN
VAN LIMBURG**

No: G- 25-033

Onderwerp: Meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea (in relatie tot toezegging 9646)

Provinciale Staten van Limburg;
gezien het voorstel van Gedeputeerde Staten van Limburg van 16 december 2025
besluiten:

Aldus vastgesteld door Provinciale Staten van Limburg in hun vergadering van 6 februari 2026

De heer mr. A.O.J. Pregled, griffier

De heer E.G.M. Roemer, voorzitter

provincie
Limburg

Waardevol verbonden

Een meerjarige museumvisie
voor de drie Limburgse
provinciale musea

Deze museumvisie laat zien hoe de Provincie Limburg samenwerkt met de drie provinciale musea: het Bonnefanten, het Limburgs Museum en het Discovery Museum. Daarnaast is er ook aandacht voor regionale en lokale musea in Limburg. De visie draagt bij aan een gedeelde strategische koers en ambitie voor de lange termijn. We werken samen, bouwen aan een stevige basis en kijken vooruit. Zo versterken we niet alleen de musea, maar houden we ook de identiteit en het verhaal van Limburg levend.

Inhoud

Inleiding – de provinciale ambitie ‘de basis op orde’	4
1. Van subsidie tot partnerschap: de 40-jarige relatie tussen de Provincie Limburg en de drie provinciale musea	10
2. Principes, codes en leidraden	16
3. Het Limburgse netwerk van musea	20
4. Inhoudelijke uitgangspunten: onze visie op de drie provinciale musea	24
5. Leidende principes die sturen: het fundament voor de provinciale ambitie en uitgangspunten	34
6. Financiën	56
Bijlagen	65

Inleiding – de provinciale ambitie 'de basis op orde'

Musea zijn belangrijk voor Limburg. Ze laten zien wat waardevol is in onze provincie en versterken de band met de omgeving. Musea zorgen goed voor kunst en erfgoed van nu en vroeger. Ze bewaren, onderzoeken en beschrijven collecties, zodat deze niet verloren gaan. Maar musea doen meer dan alleen bewaren. Ze laten hun collecties ook zien aan het publiek, bijvoorbeeld door vaste en tijdelijke tentoonstellingen en educatieve activiteiten. Zo maken musea de Limburgse geschiedenis en cultuur toegankelijk. Daarmee zorgen ze ervoor dat iedereen, nu én in de toekomst, kan blijven ontdekken wat Limburg bijzonder maakt.

In onze provincie zijn het Bonnefanten in Maastricht, het Limburgs Museum in Venlo en het Discovery Museum in Kerkrade dé boegbeelden op het gebied van kunst, cultuur, erfgoed en wetenschap. Ze laten zien wat Limburg uniek maakt. Dit doen ze door aandacht te besteden aan de geschiedenis, tradities, gebruiken, taal, landschappen en de vele persoonlijke verhalen die zo typisch zijn voor Limburg. Op deze manier spelen zij een belangrijke rol in het zichtbaar maken en versterken van de Limburgse identiteit.

De drie provinciale musea zijn ook op andere manieren belangrijk. Ze vormen herkenbare plekken in hun stad en dragen elk op hun eigen manier bij aan maatschappelijke vraagstukken. Daarnaast zijn ze van economisch belang voor de regio. De musea zorgen voor directe en indirecte werkgelegenheid en trekken bezoekers die geld besteden bij lokale ondernemers. Samen vormen ze al vanaf eind jaren tachtig van de vorige eeuw onze provinciale musea.

Aanleiding

Op 5 april 2024 hebben Provinciale Staten het beleidskader 2024–2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen' vastgesteld. Hierin staat dat de Provincie Limburg cultuur en erfgoed belangrijk vindt, maar wordt ook de functie die cultuur en erfgoed hebben voor de maatschappij benadrukt. Zij brengen mensen samen in een veranderende samenleving. Wij willen daarom dat cultuur en erfgoed voor elke inwoner van Limburg toegankelijk zijn. Zodat nog meer Limburgers geraakt worden door kunst, betoverd worden door ons verleden en mee kunnen doen met het Limburgse culturele leven. Daarom investeren wij in een breed en toegankelijk aanbod van cultuur en erfgoed in Limburg.

Bij de begrotingsbehandeling op 4 november 2022, hebben Provinciale Staten gevraagd om een stabiel toekomstperspectief voor de drie provinciale musea. De Provincie Limburg heeft met deze musea een structurele (exploitatie)subsidie relatie. De Provincie is ook eigenaar en verhuurder van de museumgebouwen. Daarom is in 2023 een visitatie door een externe, onafhankelijke visitatiecommissie aangekondigd.¹ Deze visitatie heeft in 2024 plaatsgevonden.

¹ Mededeling portefeuillehouder over doorkijk provinciale musea (Toezegging 9182), brief gedeputeerde Kuntzelaers van 26 september 2023 (GS DOC-00487399). Online beschikbaar: <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Reports/Document/8196d-ceb-17b6-4f42-a71b-9bb60b92309d?documentId=44c0fa9f-7b9f-40df-b2b6-7a475e695ecc>

Bij de visitatie zijn de provinciale musea op verschillende onderdelen onderzocht. Zo heeft de visitatiecommissie gekeken naar de inhoudelijke kwaliteit van de musea, hun maatschappelijke functie en de manier waarop zij worden bestuurd en beheerd. De commissie heeft ook onderzocht wat de gevolgen zouden zijn als kinderen tot 12 jaar gratis toegang krijgen tot de musea. Verder is gekeken of de musea zakelijk meer kunnen samenwerken. Daarbij heeft de commissie het advies gegeven aan de Provincie Limburg om te onderzoeken of er behoefte is aan een gezamenlijk provinciaal collectiedepot. Tot slot werd tijdens de visitatie de impact van actuele, maatschappelijke kwesties, zoals de stijging van personeelskosten, de energiecrisis en duurzaamheid bekeken. Uit het visitatierapport komen duidelijke aanbevelingen voor de musea en Provincie Limburg. Deze vormen het vertrekpunt van de museumvisie.

De aanbevelingen van de visitatiecommissie komen vooral doordat de basistaak, ambities en de echte uitvoeringskracht van de musea niet altijd goed op elkaar aansluiten. In de aanbevelingen aan de Provincie Limburg zien wij de volgende rode draad:

- Blijf de provinciale musea structureel ondersteunen in hun ontwikkeling en strategie. Houd hierbij rekening met hun culturele, maatschappelijke en toeristisch-economische waarde voor Limburg;
- Investeer in onderhoud en verbeteringen van de museumgebouwen;
- Bied een langjarig en stabiel toekomstbeeld;
- Respecteer de verschillen tussen de musea;
- Maak scherpere keuzes en werk met realistische verwachtingen en ambities van de musea én de Provincie Limburg;
- Focus op de belangrijkste zaken – ‘de basis op orde’ – zoals collectiebeheer, personeelsbeleid, financiering(smix) en gebouw.²

2 Informerend stuk over Rapport Visitatie Provinciale Musea 2024, brief Gedeputeerde Staten van 7 januari 2025 (GS DOC-00731116). Online beschikbaar: <https://limburg.bestuurlijkeinformatie.nl/Agenda/Document/e118d0b9-7ad0-46c9-ad0e-b53fb119bcd5?documentId=864c438b-f098-40a9-b84b-780e146cad1e&agendaltemId=48d-c0d64-5098-4092-bc11-cf9ba8a87957>

De belangrijkste uitdagingen voor de provinciale musea

De museumsector kan niet bestaan zonder overheidssteun. De collecties en de verhalen die ze vertellen over wie we zijn en waar we vandaan komen, kunnen alleen behouden blijven met steun van de overheid. Het Rijk, de gemeenten en provincies moeten daarvoor verantwoordelijkheid nemen. De Provincie Limburg vindt het van belang dat er een bloeiend cultureel klimaat is. De provinciale musea hebben daarin een belangrijke functie als herkenbare plekken voor cultuur en erfgoed. Daarnaast huren de drie musea de museumgebouwen van de Provincie Limburg. Wat betekent dat er in de verhuurder-huurderrelatie ook een verantwoordelijkheid is voor de musea.

De provinciale musea zijn de afgelopen jaren geraakt door lastige perioden. Zo moesten ze tijdens de coronacrisis lange tijd de deuren voor publiek sluiten. In deze periode kregen ze extra steun van het Rijk en de Provincie Limburg. Na corona kwamen er minder bezoekers dan verwacht. Dat zorgde voor lagere inkomsten. Daarna volgden de hoge inflatie en hoge energiekosten. Provincie Limburg gaf daarom in 2023, 2024 en 2025 een incidentele vergoeding voor deze hogere kosten.

Ondanks deze tegenslagen laten onze provinciale musea zien dat ze flexibel zijn en dat ze blijven werken aan de toekomst. Elk vanuit hun eigen kracht en rol. Om hun tekorten te verkleinen, verhogen ze de entreprijzen, zoeken ze naar verschillende inkomstenbronnen, gebruiken ze eigen reserves of passen ze het personeelsbeleid aan.

Op weg naar een duurzame basis: een provinciale ambitie

Op basis van het visitatierapport en bovengenoemde uitdagingen, kijken we hoe we de provinciale musea goed kunnen (blijven) ondersteunen. Het gaat om de balans tussen hun basistaken, culturele en artistieke ambities en de financiële mogelijkheden. Daarom stellen wij de volgende provinciale ambitie, oftewel de maatschappelijke opgave, voor het Bonnefanten, Limburgs Museum en Discovery Museum vast:

Provinciale ambitie:

De drie provinciale musea hebben een toekomstbestendige basis. Zij kunnen daardoor vanuit een voortrekkersrol blijvend bijdragen aan de culturele infrastructuur en de algehele ontwikkeling van Limburg.

Deze museumvisie geeft een actueel en meerjarig kader voor het uitvoeren van deze ambitie. We noemen dit ‘de basis op orde’. De visie gaat ook over de structurele samenwerking tussen de Provincie Limburg en de drie provinciale musea richting de toekomst. Met deze ambitie bieden we voor de lange termijn continuïteit en zekerheid aan de provinciale musea. Dat helpt hen hun rol goed en toekomstgericht te blijven uitvoeren.

Om deze ambitie te realiseren, werken we aan duidelijke afspraken in het beleid voor de musea. Zo weten alle partijen waar ze aan toe zijn. Tegelijkertijd blijft er ruimte voor maatwerk. Elk museum heeft eigen kenmerken, uitdagingen en een eigen identiteit.

Hoewel de toekomst niet volledig te voorspellen is, richten we deze visie zo in dat zij ook bij wijzigende omstandigheden richting en houvast biedt. Toekomstbestendigheid betekent voor ons dat het beleid flexibel genoeg is om in te spelen op nieuwe ontwikkelingen, kansen en uitdagingen die zich in de komende jaren kunnen voordoen. Daarbij is het van belang dat niet alleen de Provincie Limburg ondersteuning biedt, maar ook de musea zelf actief bijdragen aan het uitwerken en vernieuwen van deze visie en het beleid.

Leeswijzer

Om vooruit te kunnen kijken, is het ook nodig om terug te kijken naar 40 jaar historie tussen de Provincie Limburg en de drie provinciale musea. In het eerste hoofdstuk van de museumvisie gaan we hierop in. Hoofdstuk 2 schets een beeld van de belangrijkste regels, afspraken en richtlijnen waar de musea aan moeten voldoen. Deze museumvisie richt zich vooral op de drie provinciale musea. Tegelijk staan zij niet op zichzelf. Ze maken deel uit van het regionale en lokale museumlandschap. Hoofdstuk 3 beschrijft dit landschap en laat zien welke concrete stappen de Provincie Limburg zet voor de Limburgse museale sector. Hoofdstukken 4 en 5 vormen het hart van onze visie. In hoofdstuk 4 worden de inhoudelijk uitgangspunten beargumenteerd voor het belang van deze herbezinning op onze structurele (exploitatie)subsidie)relatie met de drie musea. Deze uitgangspunten zijn:

Uitgangspunt 1:

Elk museum heeft een eigen, unieke identiteit en levert een herkenbare bijdrage aan de verbinding met en/of binnen de Limburgse samenleving.

Uitgangspunt 2:

Elk museum heeft een brede impact, die door de Provincie Limburg actief wordt erkend en ondersteund.

Uitgangspunt 3:

De musea bieden samen een breed, samenhangend en uitnodigend aanbod dat aansluit bij de uiteenlopende behoeften en interesses van een divers publiek.

Deze drie uitgangspunten vullen de provinciale ambitie verder in. Ze moeten bereikt én behouden worden. Bij alle uitgangspunten staan ook enkele concrete acties die de Provincie Limburg samen met de provinciale musea gaat uitvoeren.

In hoofdstuk 5 vormen zes leidende principes 'de basis op orde'. Deze principes laten zien welke concrete acties we samen zullen zetten met de musea. Ze vormen de verbindende schakel tussen de drie provinciale uitgangspunten en het dagelijkse werk van de musea. De principes geven richting aan hoe de musea, ieder vanuit hun eigenheid, samen tot een breed en impactvol aanbod komen.

Elk uitgangspunt vindt zijn weerslag in verschillende leidende principes. Zo wordt de provinciale ambitie vertaald naar concrete en toekomstbestendige acties.

De leidende principes zijn:

- Digitale ontsluiting en toegankelijkheid
- Duurzaam collectiebehoud en professioneel collectiebeheer
- Collectiemobiliteit en reflectie op de samenstelling van collecties
- Duurzame en goed toegankelijke museumgebouwen
- Gezonde, transparante en toekomstgerichte bedrijfsvoering
- Sterkere samenwerking

Tot slot geven wij in het laatste hoofdstuk een duidelijk financieel overzicht. Daarmee leggen we de (rand)voorwaarden vast voor een structurele en duidelijke financiering van de provinciale musea. Veel partijen hebben meegewerkt aan deze museumvisie. We spraken met betrokkenen van de drie provinciale musea. We overlegden met de gemeenten Maastricht, Venlo en Kerkrade. Ook hielden we vier werksessies met directieleden en medewerkers van de musea. Deze werksessies werden samen met een extern adviesbureau voorbereid. Ook was dit bureau gespreksleider tijdens de sessies. In de werksessies gebruikten we het visitierapport als vertrekpunt. We bespraken de actuele stand van zaken en de aanbevelingen uit dit rapport. Daarnaast zijn er inhoudelijke en financiële analyses gemaakt. Hiervoor is gekeken naar archieven, onderliggende stukken van de musea, reacties van de musea op het rapport en naar jaarrekeningen, begrotingen en jaarverslagen.

Draagvlak en samenwerking zijn belangrijk voor deze visie. Alleen samen kunnen we werken aan een sterke en duurzame basis voor het Bonnefanten, het Limburgs Museum en het Discovery Museum in Limburg.

1. Van subsidie tot partnerschap: de 40-jarige relatie tussen de Provincie Limburg en de drie provinciale musea

Dit hoofdstuk beschrijft de bijzondere band tussen de Provincie Limburg en het Bonnefanten, Limburgs Museum en Discovery Museum. Vanaf 1987 zijn deze drie musea structureel verbonden aan de Provincie Limburg. We laten zien waar deze lange samenwerking vandaan komt en hoe zij zich door de jaren heen heeft ontwikkeld.

1.1 De historische wortels van de structurele (subsidie)relatie

Provinciale Staten heeft in 1987 de nota *Provinciaal museumbeleid Limburg* vastgesteld. Deze nota leidde tot de bouw van drie museumgebouwen en de oprichting van de drie provinciale musea. Aanleiding was het besluit van het Rijk om verschillende musea over te dragen aan provincies en gemeenten. Het ging daarbij vooral om provinciale en gemeentelijke musea met een duidelijke provinciale of regionale betekenis. De rijksmusea bleven in handen van het Rijk, door hun (inter)nationale belang. Vanaf 1986 kregen provincies en gemeenten de taak om de regionale musea te ondersteunen en in stand te houden. Het Rijk gaf hiervoor een financiële bijdrage. Voor de Provincie Limburg werd deze bijdrage in 1990 vastgelegd in het provinciefonds. Daarmee kreeg de Provincie de verantwoordelijkheid voor een provinciaal museumbeleid.

Bij het opstellen van de nota *Provinciaal museumbeleid Limburg* golden de volgende doelstellingen:

- Het behoud van de Limburgse cultuur en museale objecten;
- Een goede spreiding en goed op elkaar aansluitend aanbod van musea in de provincie;
- Het vergroten van de toegankelijkheid van musea;
- Het ontwikkelen en onderhouden van samenwerkingen tussen musea over de grens.

Uit het onderzoek voor deze nota is gebleken dat drie musea belangrijk waren voor de provincie, namelijk het Bonnefanten in Maastricht, het Limburgs Volkskundig Centrum in Limbricht en het Mijnmuseum in Kerkrade.

De geschiedenis van het Bonnefanten gaat terug tot de jaren zestig van de negentiende eeuw. Het Limburgs Geschied- en Oudheidkunst Genootschap (LGOG) besloot toen een museum op te richten. In 1968 draagt het genootschap de collectie in bruikleen over aan de Stichting Provinciaal Museum voor Kunst en Oudheden, voortaan Bonnefanten genoemd. Vanaf dit moment ontving het museum een (kleine) jaarlijkse bijdrage van de Provincie Limburg, waardoor het museum provinciale betekenis kreeg. In de nota *Provinciaal museumbeleid Limburg* uit 1987 lag de nadruk op de ontwikkeling van het Bonnefanten als (inter)nationaal kunstmuseum. In aanloop naar de overdracht van de provinciale en regionale musea door het Rijk, werd er met de Gemeente Maastricht een museumuitruil afgesproken. De gemeente had namelijk tot dat moment ook een verantwoordelijkheid voor het Bonnefanten, samen met de Provincie Limburg en het Rijk. In de nota staat dat de Provincie Limburg de volledige subsidie voor het museum zou overnemen.

In 1986 opende het Limburgs Volkskundig Centrum haar deuren in het kasteel van Limbricht. Het centrum had een collectie met objecten en verhalen over het dagelijks leven en de cultuur in Limburg. Het centrum bestond uit drie verschillende stichtingen. De Provincie Limburg gaf de opdracht om deze samen te voegen tot één organisatie met een concreet beleidsplan. Het Limburgs Volkskundig Centrum fuseerde in 1993 met het Goltziusmuseum in Venlo. Zo ontstond het Limburgs Museum.

Het Mijnmuseum zat vanaf 1974 tot begin jaren negentig van de vorige eeuw in de voormalige abdij Rolduc. Dit museum liet een overzicht zien van de geschiedenis van de mijnbouw in Limburg aan de hand van een grote verzameling objecten. In de nota uit 1987 stond dat nog onderzocht moest worden hoe het Mijnmuseum kon uitgroeien tot een museum over industrie en archeologie met daarbij ook wetenschappelijke taken. Het antwoord hierop kwam met de opening van het Industrion museum in 1998. Dit museum nam de collectie over van het in 1994 gesloten Mijnmuseum Rolduc. In 2009 werd het Industrion omgedoopt tot het Discovery Center Continium. In 2015 kwamen daar het Cube Design Museum en het Columbus Earth Center bij. In 2021 zijn uiteindelijk het Continium, Cube en Columbus samengevoegd en opende het Discovery Museum haar deuren.

Samengevat werden deze drie instellingen op basis van hun taken bestempeld als provinciale musea in het begin van de jaren 90 van de vorige eeuw. Vanaf dit moment zijn ze structureel verbonden aan de Provincie Limburg. De Provincie Limburg legde hier overigens wel met name eigen middelen voor in, aangezien de rijksbijdrage via het provinciefonds niet dekkend was. Het vormt het begin van een relatie die vandaag de dag nog steeds belangrijk is voor het culturele landschap in Limburg.³

³ Provincie Limburg, Ontwerp-nota Provinciaal Museumbeleid Limburg, december 1986. Beschikbaar: Archief Provincie Limburg 1944-april 1987.

1.2 40 jaar ontwikkeling en veranderingen in vogelvlucht

Alle drie de provinciale musea hebben de afgelopen 40 jaar een grote ontwikkeling doorgemaakt. In het provinciale beleid lag de nadruk steeds op hun respectievelijke rol in wetenschappelijke ontwikkelingen, de kunstgeschiedenis en kunstactualiteit, en de cultuur- en erfgoedgeschiedenis van Limburg.

In deze 40 jaar werden er verschillende visitaties uitgevoerd bij de musea. De Provincie Limburg nam de uitkomsten mee in haar beleid. Parallel daaraan versterkten de musea hun eigen identiteit, collectie en programmering door de jaren heen. Daarbij zijn de musea professioneler en zelfstandiger geworden en niet meer weg te denken uit de Limburgse culturele infrastructuur. Op deze manier is de relatie tussen de Provincie Limburg en de drie musea uitgegroeid tot een partnerschap. In de afgelopen 40 jaar heeft de Provincie vaker extra financiële middelen gegeven, structureel en incidenteel. In bijlage 1 van deze visie staat een overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de afgelopen 40 jaar. Een opvallend detail daarin is dat de Provincie Limburg, met het opleveren van deze museumvisie, voor het eerst apart beleid ontwikkelt voor de drie provinciale musea. Eerder was dit onderdeel van de verschillende beleidskaders op het gebied van cultuur en erfgoed.

Vandaag de dag zijn de provinciale musea nog altijd zelfstandige stichtingen die op afstand staan van de Provincie Limburg. Als er iets verandert in hun statuten of organisatie, moeten ze dit wel voorleggen aan Gedeputeerde Staten. De museumgebouwen zijn eigendom van de Provincie Limburg. De Provincie Limburg verhuurt deze aan de musea en zorgt voor het groot onderhoud. De musea zijn zelf verantwoordelijk voor het klein onderhoud. De provinciale musea ontvangen een exploitatiesubsidie van de Provincie Limburg voor hun dagelijkse werkzaamheden. Hiervoor moeten ze elk jaar een werkplan met een sluitende begroting indienen. Wij maken hierover met de musea jaarlijks afspraken en leggen deze vast in subsidiebeschikkingen. Over de voortgang hiervan hebben wij regelmatig overleg met de musea.

2. Principes, codes en leidraden

De drie provinciale musea moeten voldoen aan verschillende (inter)nationaal erkende normen, principes en eisen. Deze kaders, vastgelegd in onder andere de Museumnorm en diverse ethische en culturele codes, vormen de basis voor het waarborgen van de kwaliteit en professionaliteit van de musea. Zo geven zij richting en houvast op het gebied van collectiebeheer, goed bestuur, transparantie, toegankelijkheid en duurzaamheid. In dit hoofdstuk laten we kort zien welke kaders en codes belangrijk zijn.

2.1 Het Museumregister, de Museumnorm en de Museumvereniging

Vanaf 2000 is het Museumregister hét belangrijkste middel om de kwaliteit van Nederlandse musea te borgen. Een museum komt alleen in dit register als het voldoet aan de gestelde kwaliteitscriteria, zoals vastgesteld in de Museumnorm. Deze norm wordt regelmatig vernieuwd. Vanaf 2026 geldt de Museumnorm 2025. Deze Museumnorm bevat duidelijke afspraken waar brede steun voor is. Deze afspraken helpen om musea goed te beoordelen en de kwaliteit te bewaken.

De Museumnorm is gebaseerd op:

- De door ICOM vastgestelde museumdefinitie (Praag 2022).
- De drie culturele codes: de Governance Code Cultuur, de Fair Practice Code en de Code Diversiteit & Inclusie.
- De Ethische Code voor Musea.
- De Leidraad Afstoting Museale Objecten (LAMO).

Musea die voldoen aan de Museumnorm voeren hun museale en maatschappelijke taak goed uit. Ze worden opgenomen in het Museumregister en ontvangen het certificaat 'Geregistreerd Museum'. Ze kunnen vervolgens lid worden van de Museumvereniging. Deze brancheorganisatie vertegenwoordigt en ondersteunt musea op het gebied van belangenbehartiging, kennisuitwisseling en professionalisering. Deze manier van (zelf)controle zorgt voor duidelijke kwaliteitsregels en een open manier van toetsen. Het publiek is er zo verzekerd van dat musea nu én in de toekomst een aanbod bieden van goede kwaliteit.

2.2 De culturele codes, de Ethische Code en de LAMO

Het naleven van bovenstaande culturele codes is een belangrijke voorwaarde voor het krijgen en behouden van het certificaat 'Geregistreerd Museum' in Nederland. Voor de drie provinciale musea betekent dit dat zij zich niet alleen houden aan formele kwaliteitsnormen over bijvoorbeeld collectiebeheer. Ze moeten ook aansluiten bij wat de samenleving verwacht op het gebied van goed bestuur, transparantie, diversiteit en duurzaamheid. De culturele codes helpen daarbij. Ze geven richting bij het ontwikkelen van de programmering, het aangaan van samenwerkingen en het bieden van publieksactiviteiten.

Naast de culturele codes geldt ook de Ethische Code voor Musea. Deze code biedt richtlijnen voor zorgvuldig werken met collecties, onderzoek naar de herkomst, het teruggeven van objecten, aankopen, fondsenwerving en het voorkomen van belangenconflicten.⁴ Alle geregistreerde musea in Nederland, waaronder de drie provinciale musea, volgen deze Ethische Code.

De drie musea volgen bij het afstoten en het ontzamen van objecten de Leidraad Afstoting Museale Objecten (LAMO). Deze landelijke richtlijn biedt musea duidelijke afspraken voor het zorgvuldig en verantwoord afstand doen van collectieobjecten.

Tot slot is er de Erfgoedwet. Deze wet richt zich op het behoud, het beheer en de bescherming van het cultureel erfgoed van nationaal belang. De drie provinciale musea vallen niet onder de Erfgoedwet, waardoor zij geen aanspraak kunnen maken op de bijbehorende subsidieregelingen van het Rijk. Er is één uitzondering: het Bonnefanten. In de collectie van dit museum zitten drie kunstwerken die zijn aangewezen als belangrijk voor de Collectie Nederland. Daarom vallen deze onder de Erfgoedwet. Daarnaast beheert en presenteert het Bonnefanten een deel van de zogenoemde NK-collectie van het Rijk. Deze collectie bestaat uit kunstwerken die na de Tweede Wereldoorlog uit Duitsland zijn teruggekeerd, maar waarvan de rechtmatige eigenaren nog niet bekend zijn. Toch ontvangt het Bonnefanten op dit moment geen financiële middelen van het Rijk voor het beheer en behoud van deze werken.

⁴ Ethische Code voor Musea. Online beschikbaar: [Ethische Code voor Musea](#)

3. Het Limburgse netwerk van musea

Hoewel deze museumvisie vooral gaat over de drie provinciale musea, staan zij niet op zichzelf. Ze zijn onderdeel van het lokale en regionale netwerk van musea. In hun rol als voortrekkers verbinden en ondersteunen zij andere musea in Limburg. De uitdagingen die in deze museumvisie worden benoemd, gelden ook voor lokale en regionale musea.

Conform Gewijzigde Motie 3233 Absil c.s. inzake kleine musea, vindt de Provincie Limburg het belangrijk om binnen het bredere kader van deze museumvisie te investeren in het versterken van de lokale en regionale musea en het bestendigen van belangrijke netwerkorganisaties. Dit hoofdstuk biedt een overzicht van het Limburgse museale veld en de acties die de Provincie Limburg zal ondernemen voor de kleinere musea.

3.1 Overzicht Limburgs museaal landschap en netwerkorganisaties

Limburg kent een rijk en gevarieerd museaal landschap. Er zijn 37 geregistreerde musea en daarnaast nog verschillende instellingen die niet-geregistreerd zijn als museum. Het aanbod loopt uiteen van archeologische musea tot musea van hedendaagse kunst. Zowel de grote, provinciale musea als de kleinere, lokale musea zijn belangrijk voor het behoud en de zichtbaarheid van Limburgse kunst en Limburgs erfgoed. Elk vervullen zij een onmisbare, maatschappelijke functie door het overbrengen van kennis, het delen van lokale verhalen en het versterken van de regionale identiteit. Veel van de kleinere musea zijn daarbij sterk verbonden met hun directe omgeving. Ze draaien vaak op de inzet van enthousiaste vrijwilligers, die een grote rol spelen in het dagelijks werk en het voortbestaan van deze culturele instellingen.

Binnen dit Limburgse museale landschap zijn de afgelopen jaren verschillende netwerkorganisaties ontstaan om samenwerking, kennisdeling en professionalisering te bevorderen. De belangrijkste partijen op dit moment zijn:

- **Coöperatie Erfgoed Limburg (CEL):**

De CEL zet zich actief in om het Limburgse erfgoed toegankelijker en zichtbaarder te maken. Dit doet zij door samenwerking en kennisdeling binnen het erfgoednetwerk te stimuleren. De CEL ondersteunt uiteenlopende projecten op het gebied van onderzoek, publiekscampagnes en digitalisering, waaronder bijvoorbeeld het Limburgs Erfgoednet. De coöperatie heeft ongeveer 70 leden, waaronder het Limburgs Museum en Discovery Museum. Hoewel het Bonnefanten geen lid is van CEL, werkt dit museum wel op andere manieren samen binnen het Limburgse erfgoednetwerk. Conform de Gewijzigde Motie 3233 Absil c.s. inzake kleine musea, ontvangt de CEL vanaf 2026 jaarlijks een structureel bedrag van € 200.000,-.

- **Huis voor de Kunsten Limburg (HKL):**

Het HKL is een regionaal kennis- en expertisecentrum voor cultuur en erfgoed. Het biedt ondersteuning en advies aan amateurkunstgroepen en professionele erfgoed- en kunstinstellingen in Limburg. Musea kunnen er terecht voor kennisdeling, trainingen en advies over onder andere collectiebeheer, goed bestuur, publieksbenadering, bedrijfsvoering of wet- en regelgeving. Daarnaast is het HKL aangesloten bij verschillende landelijke en regionale overleggen, waaronder bijvoorbeeld het Landelijk Contact van Museumconsulenten en het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE). De Provincie Limburg heeft een structurele (subsidie)relatie met het HKL.

3.2 Uitdagingen voor regionale en lokale musea

Net als de drie provinciale musea hebben ook de kleinere lokale en regionale musea te maken met grote uitdagingen die ze niet zelfstandig kunnen oplossen. Digitalisering vraagt om specialistische kennis en investeringen. Energiekosten stijgen, inflatie zet financiële ruimte onder druk, en het wordt steeds moeilijker om door de vergrijzing genoeg enthousiaste vrijwilligers te vinden. En dan is er de blijvende zorg voor het duurzaam behouden van kunst en erfgoed voor toekomstige generaties. Het is van groot belang dat alle musea, ongeacht omvang, hierop kunnen inspelen en hun maatschappelijke rol blijven vervullen. Zij worden hierbij ondersteund door de CEL, het HKL en de Provincie Limburg.

Wat gaan we doen?

- Wij erkennen de culturele waarde en het maatschappelijk belang van de lokale en regionale musea in Limburg. Daarbij bieden wij grote regionale musea in Noord-, Midden- en Zuid-Limburg de mogelijkheid incidentele ondersteuning te ontvangen voor grotere uitdagingen die zij zelfstandig niet kunnen dragen. Bijvoorbeeld op het gebied van digitalisering, behoud en restauratie van collecties, toenemende investeringen op het gebied van (cyber)veiligheid, professionalisering van organisatie en vrijwilligers, of het doorvoeren van energiebesparende maatregelen.
- In het derde kwartaal van 2026 zullen wij een subsidieregeling openstellen die toegankelijk is voor alle regionale en lokale musea, zodat zij beter kunnen inspelen op actuele en toekomstige uitdagingen. Deze regeling zal bijdragen aan het versterken van hun culturele en maatschappelijke rol, het waarborgen van de continuïteit van hun activiteiten, en het duurzaam behouden van ons provinciale erfgoed voor toekomstige generaties.

4. Inhoudelijke uitgangspunten: onze visie op de drie provinciale musea

De provinciale musea zijn Limburgse boegbeelden van kunst, cultuur(historie) en wetenschap. Ze vormen een onmisbare schakel in het culturele netwerk. De musea laten zien wat Limburg uniek maakt en versterken de Limburgse identiteit. Dit doen ze door aandacht te besteden aan de geschiedenis, tradities, gebruiken, taal, landschappen en de vele, persoonlijke verhalen die Limburg typeren. Naast hedendaagse collecties, beheren deze musea ook waardevolle erfgoedcollecties. Bijvoorbeeld op het gebied van archeologie, religieuze kunst, geschiedenis of industrieel erfgoed.

De musea zorgen hierbij voor een brede toegankelijkheid, voor zowel jong als oud. Ze zijn er voor mensen die vaak naar het museum gaan, maar ook voor mensen die minder snel in aanraking komen met cultuur. Daarbij bereiken zij, ieder vanuit hun eigen karakter, een publiek dat ook van (ver) buiten Limburg komt. Zij werken samen met andere culturele organisaties, het onderwijs (vanuit hun educatieve kerntaak), met de toeristische sector, andere maatschappelijke partners en met het bedrijfsleven. Ze zijn een belangrijk onderdeel van hun stad en regio en versterken deze.

In dit hoofdstuk worden de drie uitgangspunten toegelicht. Deze vormen de inhoudelijke doelstellingen voor onze ambitie 'de basis op orde' voor de provinciale musea. De uitgangspunten geven richting aan alle leidende principes uit hoofdstuk 5. Daarnaast beschrijven we in dit hoofdstuk de acties die we samen met de musea gaan uitvoeren. Deze drie uitgangspunten geven weer hoe wij de musea zien en waarom zij van groot belang zijn voor Limburg en daarbuiten.

4.1 Uitgangspunt 1: Unieke identiteit en herkenbare bijdrage aan de Limburgse samenleving

De drie provinciale musea dragen samen bij aan Limburg door het verleden, heden en de toekomst met elkaar te verbinden. Elk museum doet dit op zijn eigen manier: het Bonnefanten vanuit de kunsthistorie en artistieke verbeelding; het Limburgs Museum vanuit cultuurhistorie en participatie; en het Discovery Museum vanuit de wetenschap en (alledaagse) technologische toepassingen.

Elk provinciaal museum heeft een eigen, unieke identiteit en levert een herkenbare bijdrage aan de verbinding met en/of binnen de Limburgse samenleving.

Het Bonnefanten is een toonaangevend (inter)nationaal kunstmuseum dat de (Limburgse) kunstcanon verrijkt. Het museum hanteert met zijn alternatieve kunsthistorische canon een grensoverschrijdende blik, kwaliteit en programmering, maar heeft ook oog voor de regionale kenmerken. Met oude en hedendaagse kunst als verbindende sleutel, haalt het museum de wereld naar Limburg en brengt Limburg naar de wereld. Hierbij geeft het museum een podium aan divers, internationaal, beeldend talent en gevestigde kunstenaars. Dit vanuit een signalerende positie waarbij het museum een meerstemmige en positief kritische kijk op de samenleving biedt. Het Bonnefanten stelt zo het publiek in staat om de wereld op een andere manier te zien en te ervaren. Het Bonnefanten maakt sinds 2021 onderdeel uit van de landelijke culturele basisinfrastructuur (huidige periode 2025 – 2028), waarvoor het museum zowel rijkssubsidie als een matchingbijdrage van de Provincie Limburg ontvangt. Dit vanwege de artistiek-inhoudelijke kwaliteit, maatschappelijke betekenis, toegankelijkheid, bedrijfsmatige gezondheid en de ligging van het museum.

Het Limburgs Museum raakt aan het hart van de Limburgse identiteit. Het museum verzamelt en deelt verhalen, objecten, tradities en gewoonten uit Limburg. Zo gaat het samen met het publiek in gesprek over het verleden, het heden en de toekomst van de provincie. Het Limburgs Museum heeft ook een belangrijke rol in het zichtbaar maken en vieren van de Limburgse taal. Als drager van de culturele identiteit van Limburg nodigt het Limburgs Museum het publiek uit om zich verbonden te voelen met 'onze' regio en om trots te zijn op 'ons' erfgoed. Door samen met bezoekers de Limburgse identiteit vanuit verschillende kanten te onderzoeken, creëert het museum een betekenisvolle eigen canon. Het museum viert zo de gedeelde Limburgse identiteit, maar bevraagt deze ook samen met bezoekers. Er is een groeiende tendens om meer thematisch (en dynamisch) te programmeren op Limburgse identiteit, actualiteit, meerstemmigheid en participatie vanuit verschillende lokale en (Eu)regionale gemeenschappen. Het Limburgs Museum zit midden in de overgang naar een participatief museum. Met de 'drie-musea-strategie' bestaande uit het Limburgs Museum in Venlo, het Limburgs Museum op Locatie en Ons Limburgs Museum online zorgt het museum ervoor het Limburgse erfgoed goed bewaard blijft voor de toekomst.

Het Discovery Museum daagt ons uit om de wereld om ons heen te begrijpen en daaraan mee te bouwen. Het museum ontrafelt de geheimen van onze moderne leefwereld voor een breed familiepubliek aan de hand van de thema's aarde, wetenschap en techniek. Door de ontwikkeling van wetenschap en technologie op een toegankelijke manier te presenteren, stimuleert het museum de eigen kracht en zelfbewustzijn van het publiek vanuit het begrip empowering citizens. Het Discovery Museum laat zien hoe wetenschap, cultuur en technologie onze samenleving vormen en welke uitdagingen er in de toekomst aankomen. Zo biedt het museum een educatieve ervaring waar jong en oud worden aangemoedigd om te verkennen, ontdekken en leren. Het Discovery Museum wil hét museum voor wetenschap, technologie en innovatie in Zuid-Nederland worden. De komende periode wil het museum daarom nog meer samenwerken met verschillende organisaties en publiek. Daarvoor heeft het museum extra kennis in het team nodig en zal het blijven samenwerken met partners in de regio en daarbuiten. Zo wil het museum zich verder versterken.

Wat gaan we doen?

- Wij erkennen het belang van de eigen, unieke identiteit van elk museum en hun bijdrage aan de verbinding binnen de Limburgse samenleving.

4.2 Uitgangspunt 2: Brede impact

Musea maken kunst en cultuur toegankelijk. Ze beschermen ons bijzondere erfgoed en laten ons verleden, heden en onze toekomst zien. Musea brengen mensen samen, versterken het welzijn van de samenleving en zijn plekken voor educatie en inspiratie. Niet voor niets vindt meer dan 70% van de Nederlanders musea onmisbaar. Jaarlijks worden de Nederlandse musea meer dan 30 miljoen keer bezocht door liefhebbers van alle leeftijden en achtergronden.

Elk provinciaal museum heeft een brede impact, die door de Provincie Limburg actief wordt erkend en ondersteund.

Dit blijkt uit het onderzoek uit 2023 van de Museumvereniging. De Nederlandse musea dragen jaarlijks ruim € 1.26 miljard bij aan de economie. Ze versterken de aantrekkelijkheid van regio's en steden om er te wonen. Daarnaast bieden ze werk aan meer dan 42.000 professionals en 26.000 vrijwilligers en stagiairs. Samen spelen musea een belangrijke rol in het versterken van identiteit, kennis, saamhorigheid en historisch besef.⁵

Kunst en cultuur(historie) hebben niet alleen een eigen culturele of artistieke waarde. Ze hebben ook een economische, sociale en maatschappelijke waarde, oftewel impact. In 2025 werd de Impact Tiendaagse voor Kunst, Cultuur en Creatieve Sector georganiseerd door Rainbow Creator, Boekmanstichting, Fonds voor Cultuurparticipatie en Impact Centre Erasmus. Tijdens deze tiendaagse stelde Kristel Baele, voorzitter van de Raad voor Cultuur, het volgende over impact: "Voor de Raad voor Cultuur is impact een combinatie van instrumentele en maatschappelijke waarden. Met die eerste waarde zijn we vaak al bezig: hoeveel mensen zitten in de zaal, hoe oud zijn ze en waar komen ze vandaan? Maar ook: wat betekenen we als culturele instelling voor het vestigingsklimaat en de werkgelegenheid? Minder goed zijn we als sector nog in het meten van de maatschappelijke waarde van impact, zoals de bevordering van cohesie in een wijk. Intuïtief stellen veel instellingen deze vragen wel bij de koffieautomaat: hoe was de sfeer in de zaal, wat voor bezoekers hebben we gezien? Systematisch gebeurt dit nog minder. Zulk niet-kwantitatief onderzoek, bijvoorbeeld via narratieve en visuele onderzoeksmethodes, heeft nog onvoldoende voet aan de grond."⁶

De brede impact van de drie provinciale musea gaat verder dan cultuur alleen. Ze sluiten aan bij verschillende beleidsdoelen van de Provincie Limburg. Zo dragen ze bij aan educatie, gelijke kansen voor iedereen (sociale inclusie), toerisme, regionale identiteit, economie en leefbaarheid. Door samen te werken met scholen, maatschappelijke organisaties en lokale ondernemers, helpen de musea bij doelen, bijvoorbeeld rond onderwijs, participatie, duurzaamheid en gebiedsontwikkeling. Hiermee ondersteunen zij niet alleen cultuur en erfgoed, maar juist ook het bredere provinciale beleid. Daardoor groeit hun waarde en maatschappelijke betekenis voor Limburg.

⁵ Museumvereniging, Museumcijfers 2023: Trends in de museumsector, september 2024. Online beschikbaar:

<https://museumvereniging.nl/over-ons/beleidsplannen-jaarverslagen/museumcijfers-2023/>

⁶ Anne van den Dool, 7 inzichten uit de Impact Tiendaagse, Boekmanstichting, januari 2025. Online beschikbaar:

<https://www.boekman.nl/actualiteit/7-inzichten-uit-de-impact-tiendaagse/>

Het Bonnefanten blijft werken aan het vergroten van de maatschappelijke impact en toegankelijkheid van het museum. Hierbij spelen educatie en contextprogrammering, zoals lezingen, workshops en publieksactiviteiten, een belangrijke rol. Het museum wil een inclusieve ontmoetingsplek zijn. Iedereen moet zich welkom voelen ongeacht afkomst, leeftijd, gender, kleur, beperking of overtuiging. Daarom werkt het Bonnefanten samen met andere kunstinstellingen, het verenigingsleven, maatschappelijke organisaties, gemeenschappen en bedrijven. Het museum werkt dan ook veel samen in co-creatie met verschillende Limburgse gemeenschappen. Zo trekt het Bonnefanten de provincie in met het pop-upmuseum, bijvoorbeeld tijdens Pinkpop. Daarmee versterkt het museum de lokale en regionale verbondenheid en worden muren en drempels afgebroken.

Het Limburgs Museum maakt samen met Limburgse cultuur-, erfgoed- en mediapartners, kunstenaars en digitale professionals de Limburgse erfgoedcollecties (digitaal) zichtbaar. Ook de Euregionale uitwisseling met partnermusea in Noord- en Midden-Limburg en Noordrijn-Westfalen is voor het museum belangrijk. Het museum wil in Venlo, op locatie in heel Limburg en online zoveel mogelijk mensen betrekken bij de Limburgse cultuur en het erfgoed. Het museum laat de Limburgse geschiedenis en identiteit van verschillende kanten zien en gebruikt persoonlijke verhalen bij tentoonstellingen, educatie en de programmering. Zo herkennen de inwoners zich in het verhaal van Limburg en voelen ze zich ermee verbonden. Het museum vindt dat (publieks)participatie een voorwaarde om deze impact te krijgen.

Het Discovery Museum prikkelt de verwondering bij jong en oud door interactieve bezoekerservaringen en educatieprogramma's. De bezoekers worden uitgedaagd na te denken over actuele thema's, zoals klimaatverandering, de uitputting van grondstoffen en de groeiende ongelijkheid in de brede welvaart. Het museum draagt zo bij aan inzichten op technologische en wetenschappelijke thema's en aan 'een leven lang leren'. Het museum werkt onder andere samen met Brightlands, Maastricht University en Waterschap Limburg. Voor het meten van impact gebruikt het Discovery Museum de gestandaardiseerde Social Handprint-methode van MAEX. Dat is een landelijk platform dat de maatschappelijke waarde van een organisatie meet en zichtbaar maakt. Deze methode is gebaseerd op de zeventien Sustainable Development Goals (SDG's), zoals 'Geen armoede', 'Goede gezondheid en welzijn' en 'Kwaliteitsonderwijs'. Hiermee wordt duidelijk op welke SDG's het Discovery Museum impact heeft.

Wat gaan we doen?

- Wij erkennen de brede impact van de provinciale musea. Dit betekent dat we niet alleen kijken naar kwantitatieve gegevens, zoals bezoekersaantallen, maar ook naar kwalitatieve impact, zoals ervaringen van bezoekers en deelnemers. Die nemen we mee in onze beoordeling van de jaarlijkse werkplannen, tussenrapportages en jaarverslagen van de drie musea.
- Wij ondersteunen in 2026 de provinciale musea met het in kaart brengen van deze brede impact. Wij reserveren hiervoor eenmalig een bedrag van € 20.000,- per museum uit de Programmareserve Monumenten, Erfgoed en Archeologie van het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'.
- Daarnaast willen wij in 2026 een provinciaal burgeronderzoek starten, vanuit het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'. Hierin nemen we de impact van de provinciale musea mee. We focussen hierbij op hoe de burger de toegang tot cultuur in onze provincie ervaart.

4.3. Uitgangspunt 3: Aanbod en publiek

De provinciale musea bieden samen een breed, samenhangend en uitnodigend aanbod dat aansluit bij de uiteenlopende behoeften en interesses van een divers publiek.

Alle drie de provinciale musea onderscheiden zich door een eigenzinnige contextprogrammering. Hiermee worden programma's, projecten en tentoonstellingen bedoeld die aansluiten bij actuele maatschappelijke thema's, regionale ontwikkelingen en/of specifieke doelgroepen. Deze manier van programmeren is geen incidentele activiteit, maar is juist een belangrijk en structureel onderdeel van de manier waarop de musea werken en zich presenteren. Door deze aanpak spelen de musea voortdurend in op de behoeften en interesses van een breed publiek. Op deze manier zoeken zij actief de verbinding met uiteenlopende groepen in Limburg en daarbuiten.

Het Bonnefanten toont de collectie oude en nieuwe kunst in eenwisselend programma. Het gaat om gedeeltelijk vaste opstellingen en grote, kleinere, educatieve en pop-upexposities, zowel in het museum als op locaties in de provincie. De artistieke kwaliteit en het maatschappelijk belang van de acht tot tien tentoonstellingen per jaar gaan bij het museum hand in hand. Het museum zet zich extra in voor kinderen en jongeren, onder andere door samenwerking met basis-, middelbaar- en hoger onderwijs. Zo is de toegang voor jongeren tot en met 18 jaar gratis en heeft het museum een eigen jongerenafdeling: Young Office. Het Bonnefanten focust op de samenwerking met verschillende gemeenschappen. Deze samenwerking komt onder andere tot uiting in de Free Fridays; een terugkerende gratis avondprogramma met een actueel thema of tentoonstelling. Elke editie ontstaat in samenwerking met een regionale Limburgse gemeenschap. De financiële bijdrage die het museum vanuit de landelijke culturele basisinfrastructuur (BIS) van het Rijk en de matchingbijdrage van de Provincie Limburg in de periode 2025 tot en met 2028 ontvangt, worden voor een groot deel ingezet voor deze contextprogrammeringen.

Het Limburgs Museum werkt vanaf 2023 met de drie-musea-strategie. Het gaat om het museum in Venlo, het Limburgs Museum op locatie en Ons Limburgs Museum online. Het doel is een jonger, breder en een meer divers publiek te bereiken. Met de collecties archeologie, cultuurhistorie en beeldcultuur vertelt het Limburgs Museum het verhaal van Limburg vanaf de eerste mens tot nu. De programmering bestaat uit drie themalijnen: cultuur en identiteit, transformatie en Euregio. De afgelopen jaren is het museum een nieuwe koers gaan varen om de collectie representatiever en inclusiever te maken. Daarom verzamelt het museum vooral meer immaterieel erfgoed, zoals verhalen, in aanvulling op fysieke objecten. Naast het Limburgs Museum in Venlo is al enkele jaren het Limburgs Museum op locatie te bezoeken. Zo worden met de Onvergetelijk Limburgs Museumtafel mensen in zorginstellingen bezocht om in gesprek te gaan over het gedeelde Limburgse erfgoed. Door een nieuwe pilot doen vrijwilligers van de Zonnebloem dit ook bij mensen thuis. Via het Online Limburgs Museum worden persoonlijke verhalen verzameld aan de hand van uiteenlopende thema's en in samenwerking met verschillende gemeenschappen. Het museum ontvangt een structurele financiële bijdrage van de Provincie Limburg voor de programmering rondom Limburgse taal. Daarnaast krijgt het een incidentele financiële bijdrage tot en met 2027 voor de samenwerking met makers uit Noord- en Midden-Limburg. Deze bijdrage komt uit het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen' van de Provincie Limburg.

Het Discovery Museum zet in op educatie en participatie, onder andere via het Einstein Telescope Education Centre (ETEC). In het ETEC leren scholieren over zwaartekrachtgolven, zwarte gaten, de Einstein Telescope, en de wetenschap en techniek die hierbij komen kijken. Het museum heeft dan ook een breed aanbod voor leerlingen van de basisschool en het voorgezet onderwijs en mbo-studenten. Naast de presentatie van de erfgoedcollectie in de zogenoemde Schatkamer, werkt het Discovery Museum met een wisselend tentoonstellingsprogramma. Ontwikkelingen binnen de wetenschap en technologie en de eigen erfgoedcollectie vormen het vertrekpunt voor de programmering. Bij nieuwe wetenschappelijke concepten en technieken ontwikkelt het museum zelf een programma waarvoor het zich regelmatig in een wetenschapsgebied verdiept. Zo kan het publiek in het museum zelf aan de slag in de verschillende Science Labs en zijn er regelmatig lezingen en workshops. Het Discovery Museum ontvangt incidentele subsidies vanuit actuele beleidskaders van de Provincie Limburg voor de contextprogrammering, zoals voor de ETEC.

De visitatiecommissie heeft gerichte aanbevelingen gedaan om de contextprogrammering van de musea te versterken:

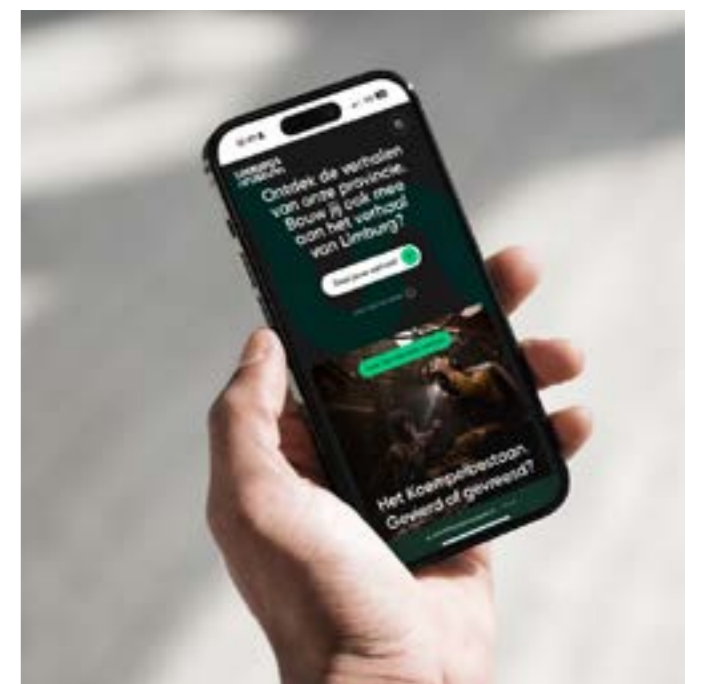
- **Bonnefanten:**
De visitatiecommissie ziet een rol voor de Provincie Limburg om te investeren in de impact die onder andere de Young Office maakt en in de samenwerking tussen scholen en programma's rondom cultuureducatie.
- **Limburgs Museum:**
De visitatiecommissie adviseert de Provincie Limburg om het museum te steunen, omdat het museum een belangrijke rol speelt in de cultuur en geschiedenis van Limburg.
- **Discovery Museum:**
De visitatiecommissie adviseert de Provincie Limburg om het museum te steunen in de brede educatieve taak. Dit met andere financiële middelen dan enkel de cultuursubsidies van de Provincie Limburg.

Wat gaan we doen?

- Wij stellen jaarlijks € 100.000,- per museum in het kader van de museumvisie ter beschikking voor de contextprogrammering. Deze structurele investering is belangrijk. Contextprogrammering stimuleert niet alleen de culturele ontwikkeling, maar ook sociale samenhang, identiteit, participatie en waardevolle impact binnen de Limburgse samenleving.

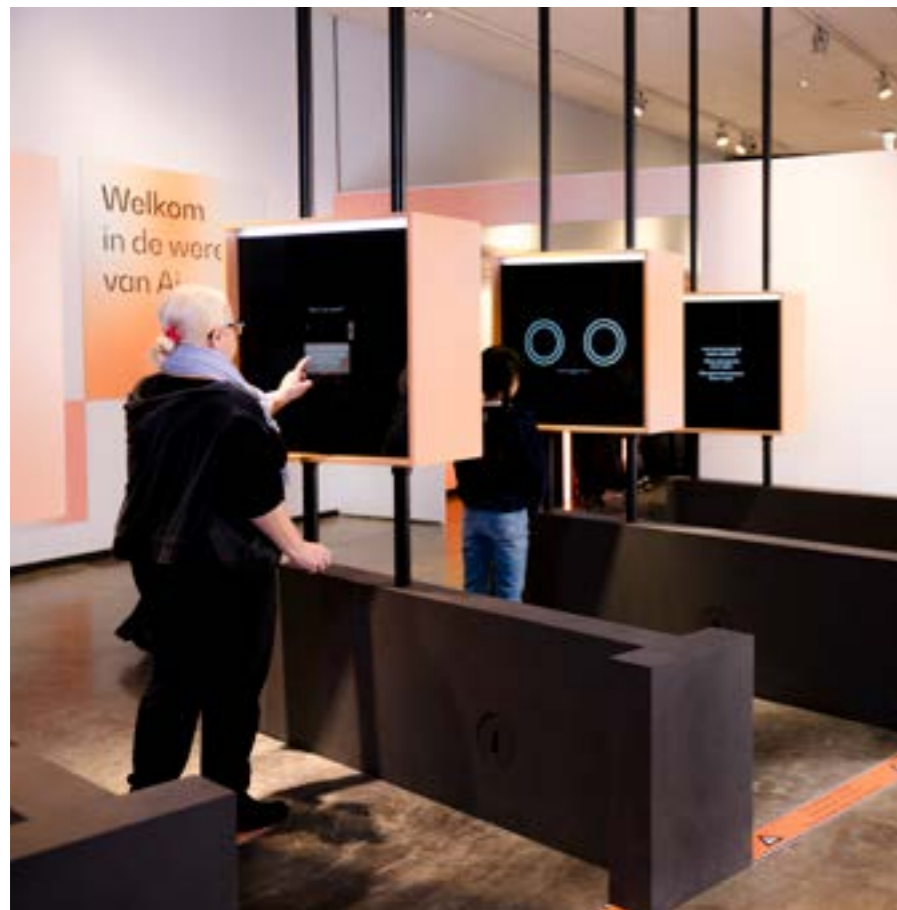
5. Leidende principes die sturen: het fundament voor de provinciale ambitie en uitgangspunten

De drie provinciale musea hebben de verantwoordelijkheid om vanuit hun eigen identiteit een waardevol en impactvol aanbod te bieden aan een breed publiek. Zij hebben een voortrekkersrol binnen de Limburgse culturele infrastructuur en zijn nauw verbonden met de Limburgse samenleving. Om deze rol ook in de toekomst te kunnen blijven vervullen, is een stevige en veerkrachtige basis nodig.

In dit hoofdstuk staan de leidende principes die nodig zijn om deze basis te behouden en te versterken. Deze principes geven onze provinciale ambitie en uitgangspunten voor de musea vorm. De principes zijn alle zes even belangrijk en vormen samen de basis voor een duurzame toekomst van de musea. Daarbij geldt dat beweging binnen het ene principe, ook gevolgen kan hebben voor een ander principe of een nieuwe taak kan opleveren. Overleg, samenwerking en stevige verankering van deze principes, binnen de Provincie Limburg en bij de musea zelf, zijn daarom belangrijk. Zo kunnen we de kwaliteit en maatschappelijke meerwaarde blijven garanderen. Op deze manier zorgen we samen voor inspirerende, toegankelijke en toekomstbestendige provinciale musea in Limburg. In dit hoofdstuk koppelen we de leidende principes aan de actuele situatie bij de drie musea. Per principe laten we zien welke gemeenschappelijke uitdagingen er zijn. We beschrijven ook welke acties we samen met de musea gaan uitvoeren.

De leidende principes bieden ruimte om in te spelen op veranderingen en ontwikkelingen in de samenleving en de museale sector. Omdat de toekomst zich niet volledig laat voorspellen, kunnen er nieuwe uitdagingen ontstaan of bestaande uitdagingen veranderen. De leidende principes zijn daarom zo opgesteld dat ze voor de provinciale musea richting geven, maar tegelijkertijd ruimte laten om op onverwachte ontwikkelingen in te spelen.

5.1 Digitale ontsluiting en toegankelijkheid

Het digitaal ontsluiten van collecties biedt veel mogelijkheden voor het behoud en de toegankelijkheid van kunst en cultureel erfgoed. Zo vergroot het de publieke toegang tot collecties en wordt het makkelijker om kunst en erfgoed breder beschikbaar te stellen voor onderzoek en educatie. Via platforms zoals Linked Open Limburg, en met behulp van Linked Open Data, kunnen collecties regionaal, nationaal en zelfs internationaal opengesteld, bekeken en met elkaar verbonden worden.⁷ Dit versterkt niet alleen kennisontwikkeling, maar zorgt ook voor meer samenwerking en meer uitwisseling van collecties tussen musea.

Wij vinden het belangrijk dat collecties digitaal toegankelijk zijn. Zo kan een breed publiek, binnen en buiten Limburg, deelnemen en profiteren van het rijke aanbod van de provinciale musea.

Een goede, digitale infrastructuur is belangrijk voor het efficiënt en zorgvuldig beheren van collecties. Digitale registratie vormt de basis voor een duidelijk overzicht van de collectie en is nodig als er bijvoorbeeld objecten worden afgestoten of als er onderzoek wordt gedaan naar de herkomst van een object. Daarnaast zorgt digitale registratie ervoor dat informatie behouden blijft voor toekomstige generaties. Dat is met name van belang bij kwetsbare objecten die niet vaak getoond kunnen worden door omgevingsfactoren zoals licht, temperatuur en vocht.

Digitaliseringsproces

Het Bonnefanten, het Limburgs Museum en het Discovery Museum zijn hier alle drie actief mee bezig. In de praktijk blijkt echter dat digitalisering veel uitdagingen met zich meebrengt. Zo ontbreken vaak structurele financiering en voldoende capaciteit. Daardoor moeten de provinciale musea met beperkt budget en korte projectfinancieringen toch proberen om structurele investeringen in een digitale infrastructuur te realiseren. Dit speelt niet alleen bij de provinciale musea. Het is een bredere uitdaging binnen de hele culturele infrastructuur, waaronder ook onze eigen provinciale bedrijfscollectie valt.

Vanuit het Netwerk Digitaal Erfgoed (NDE) krijgen de drie musea op projectbasis financiële steun voor dit digitaliseringsproces. Het Rijk heeft dit netwerk opgezet om erfgoedcollecties in heel Nederland beter toegankelijk, samenhangend en vindbaar te maken. Die steun van het NDE loopt tot en met 2028. Het is nog onduidelijk of en op welke manier de NDE daarna verdergaat. Daardoor wordt het lastiger voor de provinciale musea om keuzes te maken voor de lange termijn.

⁷ Linked Open Limburg is een samenwerkingsplatform van Limburgse erfgoedinstellingen. Hier worden collecties digitaal ontsloten volgens de Linked Open Data-methode: een universeel systeem om erfgoed informatie vindbaar, deelbaar en gekoppeld te maken. Dit betekent dat museale objecten niet alleen online zichtbaar zijn, maar dat ze ook met elkaar en met andere bronnen verbonden kunnen worden, wat samenwerking, onderzoek en een breder publieksbereik vergemakkelijkt.

Gemeenschappelijke uitdagingen

- **Structurele financiering ontbreekt**

Structurele financiering ontbreekt nu vaak, vooral omdat het NDE haar landelijke ondersteuning per project en per jaar toewijst. Hierdoor is het voor de provinciale musea lastig om langdurige plannen te maken en te investeren in een stevige, digitale infrastructuur.

- **Capaciteitstekorten**

Door het ontbreken van structurele financiering, is er ook te weinig capaciteit om digitalisering structureel op te zetten en te onderhouden. Binnen deze uitdaging sluiten we aan bij het leidende principe 'Gezonde, transparante en toekomstgerichte bedrijfsvoering' als het gaat om personeelstekorten.

- **Duurzaam beheer en behoud digitale data**

Het blijft onzeker hoe de digitale data na afronding van het NDE op de lange termijn goed beheerd en bewaard kunnen blijven. Vragen als 'wie gaat de data op de lange termijn beheren?', 'hoe blijven we als museum up-to-date met continu nieuwe en veranderende technologieën?' en 'hoe zorgen we ervoor dat ook de verhalen achter de objecten verteld kunnen worden in een datasysteem?' kunnen nog niet definitief beantwoord worden.

Kortom, de drie provinciale musea hebben nu niet genoeg structurele capaciteit en financiering om op lange termijn zelf een digitaliseringsstrategie uit te voeren. Dankzij de ondersteuning van het NDE tot en met 2028 zijn er in deze periode voldoende financiële middelen beschikbaar voor de musea, waardoor verdere acties op dit moment kunnen worden afgestemd op dit lopende traject.

Wat gaan we doen?

- Wij blijven actief in gesprek met de provinciale musea over hun digitaliseringsstrategie voor de collecties. Daarnaast volgen we de NDE-strategie zorgvuldig. We gebruiken deze als inspiratie voor de ontwikkeling van ons eigen beleid op het gebied van digitalisering van collecties. Op deze manier kunnen we op tijd inspelen op toekomstige behoeften. Niet alleen voor de digitaliseringsvraagstukken van de drie musea, maar ook voor de Limburgse, culturele infrastructuur en onze eigen provinciale bedrijfscollectie.

5.2. Duurzaam collectiebehoud en professioneel collectiebeheer

De drie provinciale musea beheren een brede mix aan collecties. Van oude kunst, moderne kunst en hedendaagse kunst, tot archeologische objecten en industrieel erfgoed. Samen vertellen deze collecties het verhaal van Limburg: van haar rijke verleden tot het innovatieve heden en de toekomst. Ze zijn niet alleen van onschatbare waarde voor het historisch besef en de identiteit van de provincie, maar helpen ook om dat verhaal kritisch te bekijken. Het beheer en behoud van deze collecties is een basistaak. Registreren, digitaliseren en het zorgvuldig bewaren van kunstwerken zijn hierbij van belang. Al deze inspanningen zijn belangrijk om kunst en erfgoed binnen onze provincie toegankelijk te houden voor mensen nu en later.

Wij verwachten van de provinciale musea duurzaam collectiebehoud en professioneel collectiebeheer met aandacht voor kwaliteit en toekomstbestendigheid van de collecties.

Interne collectiedepots

Toekomstbestendige collectiedepots zijn een belangrijk onderdeel van goed collectiebeheer. Depots beschermen objecten tegen invloeden van buitenaf, zoals vocht, temperatuurwisselingen en licht. Ze zorgen er ook voor dat objecten op een verantwoorde manier worden bewaard, onderhouden, uitgeleend en gebruikt voor onderzoek of een tentoonstelling. De drie provinciale musea doen er alles aan om hun collecties zo goed mogelijk te bewaren. Toch zijn de interne collectiedepots in de musea op verschillende vlakken niet goed genoeg.

Het Bonnefanten verwacht in de toekomst een structureel tekort aan depotruimte. Het depot voor schilderijen en papier is bijna vol. Het Limburgs Museum heeft te maken met wateroverlast en vochtproblemen. Dat komt vooral doordat het museumgebouw in een laaggelegen gebied ('kuil') staat. Hierdoor zijn er regelmatig vochtproblemen in de depots op de benedenverdieping. Het Bonnefanten en het Limburgs Museum huren daarnaast externe depotruimtes. In het Discovery Museum is op dit moment geen tekort aan depotruimte. Wel voldoen enkele interne depotruimtes niet aan de richtlijnen, vooral doordat de klimaatvoorzieningen niet goed genoeg zijn. Verbetering is nodig om de collectie veilig te houden.

Provinciaal collectiedepot

Er bestaat brede steun onder de drie provinciale musea om de mogelijkheden voor een gezamenlijk provinciaal collectiedepot te verkennen. Dat wordt ook aanbevolen in het visitatierapport. Zo'n onderzoek is niet alleen belangrijk voor de musea zelf. Het is ook belangrijk voor de bredere Limburgse museale- en erfgoedsector, die te maken heeft met vergelijkbare uitdagingen rond collectiebeheer en -behoud. Zo is de Coöperatie Erfgoed Limburg (CEL) al gestart met een onderzoek om de behoeften en knelpunten rondom depotvoorzieningen in kaart te brengen. Daarnaast heeft de Provincie Limburg een wettelijke taak voor het beheer van een provinciaal, archeologisch depot. De vondsten en de documentatie van de meeste officiële archeologische opgravingen in Limburg worden geregistreerd, beheerd en toegankelijk gemaakt in het Provinciaal Depot voor Bodemvondsten (PDB).

De visitatiecommissie heeft gerichte aanbevelingen gedaan om het collectiebeheer en -behoud te versterken:

- De visitatiecommissie adviseert de Provincie Limburg om te investeren in de museumgebouwen, ook in functionaliteit en uitstraling.
- De visitatiecommissie adviseert de Provincie Limburg om te onderzoeken of een gezamenlijk provinciaal collectiedepot mogelijk is.

Gemeenschappelijke uitdagingen

• Interne collectiedepots

Voor alle drie de provinciale musea zijn de bestaande interne collectiedepots niet (goed) genoeg. Door te onderzoeken op welke manier deze interne depots verbeterd kunnen worden, kunnen de musea hun collecties beter en langer bewaren. Het helpt ook bij het voldoen aan eisen rondom toegankelijkheid en registratie van de collectie. Deze uitdaging sluit aan bij het leidende principe 'Duurzame en goed toegankelijke museumgebouwen', omdat de staat van de collectiedepots van de provinciale musea hier een belangrijk onderdeel van is.

• Uitbreiding totale depotcapaciteit

Naast het verbeteren van de bestaande interne depots, is er steeds meer behoefte aan extra depotruimte. Dit komt onder andere doordat de collecties blijven groeien en kwetsbare objecten onder optimale omstandigheden bewaard moeten worden. Bij twee musea past die extra ruimte niet meer binnen het eigen gebouw. Hierdoor ontstaat een gezamenlijke vraag naar (externe) depotruimte, bijvoorbeeld door de ontwikkeling van een provinciaal collectiedepot. Zo'n oplossing biedt niet alleen ruimte voor opslag, maar zorgt ook voor efficiënter beheer, betere faciliteiten en meer samenwerking binnen de sector.

Als eigenaar van de gebouwen van de provinciale musea zien wij mogelijkheden om samen met de musea te onderzoeken hoe de interne collectiedepots verder kunnen worden verbeterd. Daarnaast zetten we ons, conform Gewijzigde Motie 3251 Wolters c.s. inzake Cultuurcampus De Schatkamer van Limburg, in voor een onderzoek naar de haalbaarheid van één gezamenlijk provinciaal collectiedepot. Daarbij kiezen we er op dit moment bewust voor om de focus te leggen op deze gezamenlijke verbetertrajecten en niet te investeren in de (bestaande) externe depots van het Bonnefanten en het Limburgs Museum.

Wat gaan we doen?

- Wij reserveren eenmalig een bedrag van € 30.000,- uit de Programmareserve Monumenten, Erfgoed en Archeologie van het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'. Dat bedrag is bedoeld voor een onderzoekscan in 2026 naar de staat van de interne collectiedepots van de provinciale musea. Op basis van de uitkomsten wordt een overzicht gemaakt van de maatregelen en investeringen. Dit wordt via de normale besluitvorming van de Provincie Limburg opgepakt en valt buiten het kader van deze museumvisie. Hiermee sluiten we aan bij het leidende principe 'Duurzame en goed toegankelijke museumgebouwen'.
- Wij reserveren eenmalig een bedrag van € 50.000,- uit de Programmareserve Cultuur van het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'. Dit bedrag is bedoeld voor een grootschalig onderzoek naar de behoeften en haalbaarheid van een gezamenlijk provinciaal collectiedepot. Dit onderzoek wordt in 2026 door een extern adviesbureau uitgevoerd. Het richt zich niet alleen op de provinciale musea, maar ook op de bredere Limburgse museum- en erfgoedsector, waaronder ons eigen Provinciaal Depot voor Bodemvondsten. Daarbij sluiten we aan bij de onderzoeksresultaten van de CEL naar depotvoorzieningen.

Het onderzoek zal daarnaast ingaan op:

- de mogelijkheden voor structurele samenwerking met onderwijsinstellingen;
- de plek van ambachten, restauratie- en conserveringswerkplaatsen;
- de bijdrage aan werkgelegenheid en kennisontwikkeling in de regio;
- de economische en maatschappelijke meerwaarde van deze gezamenlijke aanpak van het provinciaal collectiedepot.

5.3. Collectiemobiliteit en reflectie op samenstelling collecties

Wij rekenen op passende collectiemobiliteit. We gaan ervan uit dat provinciale musea blijven nadenken over de samenstelling van de eigen collecties in relatie tot andere collecties en dat ze de samenhang en het belang ervan niet uit het oog verliezen.

De drie provinciale musea spelen een belangrijke rol in het behoud, de ontwikkeling en de brede toegankelijkheid van Limburgse kunst, cultuur en erfgoed. Elk museum heeft een eigen identiteit en draagt zo bij aan een rijke en gevarieerde culturele infrastructuur binnen de provincie. Om deze taak duurzaam te kunnen blijven uitvoeren, is collectiemobiliteit een belangrijk onderdeel.

Wat is collectiemobiliteit?

Collectiemobiliteit is een doorlopend proces waarbij musea en andere erfgoedinstellingen objecten selecteren, afstoten of herplaatsen. Dit helpt om het eigen collectieprofiel duidelijker te maken en zorgt er ook voor dat objecten (mogelijk) op een andere plek beter tot hun recht komen. Hierdoor blijven collecties scherper, actueler en meer gericht op het publiek. Naast het afstoten van collecties speelt ook het uitlenen

van kunstwerken en objecten aan andere musea en erfgoedinstellingen een belangrijke rol. Dit is een zorgvuldig traject, waarbij veel zaken geregeld moeten worden. Denk aan: het transport, de verpakking, eventuele restauraties en de juiste klimaatomstandigheden tijdens de bruikleenperiode.

De drie provinciale musea nemen op dit gebied hun verantwoordelijkheid, door de uitgangspunten *Slimmer Lenen* van de Museumvereniging te erkennen.⁸ Ze zetten zich in om kunstwerken en objecten gul uit te lenen, ook wanneer daar niet direct een tegenprestatie tegenover staat. Als provinciale musea zien zij het als hun taak om een voorbeeld en vraagbaak te zijn voor kleinere, regionale musea in Limburg. Door samen te werken en hun krachten te bundelen op het gebied van collectiemobiliteit, kennisdeling en ondersteuning, versterken ze het culturele landschap in de hele provincie. De Limburg Collectie is er voor ons allemaal. Hieronder vallen alle belangrijke verzamelingen, zowel privaat als publiek, die bijdragen aan de geschiedenis en het verhaal van Limburg. Collectiemobiliteit draagt hieraan bij.

⁸ Museumvereniging, *Slimmer Lenen*. Uitgangspunten bruikleenverkeer binnen Nederland. Online beschikbaar:

[20160624-Slimmer-Lenen.pdf](#)

Gemeenschappelijke uitdagingen

• Herwaarderings- en herinrichtingstrajecten

Bij alle drie de musea lopen trajecten voor herwaardering en herinrichting. Deze bieden mogelijkheden om de collectieprofielen te vernieuwen en aan te scherpen, maar ze vragen ook om zorgvuldige afwegingen over behoud, registratie en eventuele afstoting van objecten. Voor het Limburgs Museum en het Discovery Museum zijn deze trajecten belangrijk voor het verder versterken van hun profilering en identiteit. Bij het Bonnefanten gaat het vooral om het actualiseren van de oude kunstcollectie, zodat deze beter aansluit bij de hedendaagse en moderne deelcollecties.

• Onzekerheid rond langdurige bruiklenen

Onzekerheid rond langdurige bruiklenen van collectieobjecten maakt de musea kwetsbaar. Voor een stabiel en continu aanbod zijn duidelijke en duurzame afspraken met de eigenaren van deze objecten nodig.

• Capaciteit voor afstoting

Het structureel ontzamen of afstoten van objecten kan alleen als de collectieregistratie op orde is. Door het ontbreken van structurele financiering is er sprake van te weinig capaciteit. Hierdoor is het voor de provinciale musea lastig om afstoting op een zorgvuldige en duurzame manier uit te voeren. Dit belemmert de mogelijkheid om de collecties actief te kunnen aanscherpen en zorgt uiteindelijk voor overvolle depots. Deze uitdaging sluit aan bij de leidende principes 'Digitale ontsluiting en toegankelijkheid' en 'Gezonde, transparante en toekomstgerichte bedrijfsvoering', vooral door personeelstekorten.

De Provincie Limburg erkent dat het Limburgs Museum en het Discovery Museum de komende jaren in een overgangsfase zitten op het gebied van profilering en identiteit. Deze ontwikkelingen zijn nauw verbonden met een herwaardering en/of herinrichting van de vaste collectiepresentatie. Het Limburgs Museum wil de vernieuwde collectiepresentatie eind 2026 openen; het Discovery Museum in 2029. Het is belangrijk dat beide musea genoeg personeel en de juiste kennis in huis hebben om deze veranderingen zorgvuldig en succesvol te kunnen uitvoeren. Het Bonnefanten opent in 2026 ook een nieuwe presentatie van de collectie oude kunst. Volgens de Provincie Limburg maakt deze vernieuwing geen onderdeel uit van een bredere verandering in profilering en identiteit, zoals bij het Limburgs Museum en het Discovery Museum wel het geval is.

Wat gaan we doen?

- Wij erkennen dat het Limburgs Museum en het Discovery Museum op dit moment in een overgangsfase zitten op het gebied van hun eigen profilering en identiteit. De Provincie Limburg stelt daarom jaarlijks tot en met 2028 een bedrag van € 125.000,- beschikbaar per museum in het kader van de museumvisie. Het Discovery Museum gebruikt dit voor het herwaarderingstraject van de collectie. Het Limburgs Museum gebruikt het voor de afronding van de herinrichting van de vaste collectiepresentatie en de verdere versterking van het collectieprofiel.
- Vanaf 2029 wordt dit bedrag (in totaal € 250.000,-, exclusief indexering) ingezet voor de matching van de meerjarige landelijke culturele basisinfrastructuur subsidie (BIS). Deze matching komt op dit moment uit het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'. Voor deze landelijke subsidieregeling van het Rijk kunnen regionale musea een aanvraag indienen. Deze aanvraag moet worden ondersteund door Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het museum ligt. Op dit moment is voor onze provincie alleen het Bonnefanten opgenomen in de landelijke BIS-regeling tot 2029. Na deze periode kan de situatie veranderen, afhankelijk van mogelijke veranderingen in de rijksregeling. Door de BIS-matching op te nemen in de museumvisie vanaf 2029, worden deze financiële bijdrage structureel gegarandeerd. Op deze manier verstevigen we onze positie richting het Rijk en werken we aan een gelijkmatigere verdeling van landelijke cultuurgelden. De Raad van Cultuur heeft de Provincie Limburg nadrukkelijk complimenten gegeven voor deze matchingsbijdrage in het advies voor het Bonnefanten binnen de bestaande BIS-periode.
- Wij stellen de uitgangspunten uit het *Slimmer Lenen* principe over bruikleenverkeer verplicht. Dit geldt voor alle kunst-, cultuur- en erfgoedinstellingen met een eigen collectie waarmee wij een structurele subsidierelatie hebben. Dit principe wordt opgenomen als inspanningsverplichting in de jaarlijkse exploitatiebeschikkingen voor deze instellingen.

5.4. Duurzame en goed toegankelijke museumgebouwen

Goed beheer en onderhoud van de museumgebouwen is belangrijk. De uitstraling van deze gebouwen bepaalt mede de aantrekkingskracht en de identiteit van de musea. De museumgebouwen zijn het visitekaartje richting bezoekers en laten zien hoe belangrijk de musea zijn binnen de Limburgse samenleving. Daarnaast is een goed binnenklimaat in de toonzalen en depots van groot belang voor het behoud van de waardevolle collecties. Onvoldoende onderhoud aan en/of niet optimaal afgestelde klimaatinstallaties kunnen op langere termijn schade veroorzaken. Herstel of restauratie kost veel geld.

De provinciale ambitie dat 'de basis op orde' moet zijn, geldt nadrukkelijk ook voor het thema gebouwbeheer. Dit is nodig zodat de musea hun maatschappelijke opdracht goed kunnen uitvoeren en zij een aantrekkelijke publieksfunctie kunnen zijn. Dit betekent twee dingen; er mag geen achterstallig onderhoud zijn en het hele proces van beheer en onderhoud moet transparant, professioneel en toekomstgericht zijn.

Meerjarenonderhoudsplan 2019-2033

Op 13 december 2019 stelden Provinciale Staten het meerjarenonderhoudsplan 2019-2033 (MJOP) voor alle provinciale gebouwen vast. Op basis hiervan stort de Provincie jaarlijks een bedrag in de Voorziening groot onderhoud provinciale gebouwen. Deze voorziening is bedoeld voor planmatig groot onderhoud aan alle gebouwen. Zo ook voor de drie provinciale musea. De hoogte van deze bijdrage is gebaseerd op de gemiddelde jaarlijkse onderhoudskosten uit het MJOP. Grote investeringen, zoals verduurzaming, kunnen niet uit de voorziening worden betaald en vereisen vaak een apart kredietbesluit. Na uitvoering worden deze investeringskosten meestal opgenomen in de jaarlijkse huur. In de exploitatiesubsidies van de Provincie Limburg aan de provinciale musea zijn de kosten voor de huur en het huurdersonderhoud opgenomen.

Bij de vaststelling van het huidige MJOP 2019 is ook afgesproken dat dit plan eens per collegeperiode wordt herijkt. Begin 2026 wordt daarom een bijgewerkte versie aan Provinciale Staten voorgelegd. Daarbij wordt rekening gehouden met prijsstijgingen en worden ontbrekende of te laag ingeschatte kostenposten aangepast. Dit zorgt waarschijnlijk voor een hogere jaarlijkse bijdrage aan de Voorziening groot onderhoud provinciale gebouwen. Zo blijft het onderhoud van de gebouwen ook in de toekomst op peil. Dit kan gevolgen hebben voor de exploitatiesubsidies van de provinciale musea, omdat hiermee rekening wordt gehouden bij het bepalen van de benodigde financiering voor onderhoud.

Wij werken aan duurzame en goed toegankelijke museumgebouwen, zodat de provinciale musea klaar zijn voor de toekomst.

Verhuurovereenkomst bepaalt wie welk onderhoud doet (demarcatie)

De Provincie Limburg is eigenaar van de museumgebouwen en verhuurt deze aan de betrokken musea. In elke huurovereenkomst staat welke onderhouds- en beheertaken horen bij de Provincie Limburg als eigenaar en welke bij het museum als huurder. De Provincie is meestal verantwoordelijk voor het planmatig groot onderhoud. Denk aan: vervanging van technische installaties, bouwkundige renovaties, verduurzaming, modernisering en grotere reparaties. De musea zijn verantwoordelijk voor preventief onderhoud, zoals de meeste wettelijke inspecties en kleinere reparaties. Hoewel de samenwerking goed is en beide partijen over genoeg kennis beschikken, is de taakverdeling in de praktijk niet altijd duidelijk. Ook ontbreekt soms inzicht in elkaars prioriteiten, wensen, capaciteit en de financiële gevolgen van gemaakte keuzes.

De drie provinciale musea hebben elk hun eigen profiel en maatschappelijke opdracht. Toch delen zij een gemeenschappelijke uitdaging op het gebied van gebouwbeheer: de musea zitten namelijk in gebouwen die nu tussen 25 en 30 jaar oud zijn. Door die leeftijd is extra aandacht nodig voor onderhoud, verduurzaming en modernisering in de komende jaren. Zo speelt bij het Bonnefanten uitgesteld onderhoud aan de beveiligingsinstallaties. Dit wordt in 2026 ingehaald door de Provincie Limburg. Het Limburgs Museum had in 2024 ernstige wateroverlast en problemen met de WKO-installatie (Warmte Koude Opslag). Bij het Discovery Museum gaat het om het verbeteren van complexe technische installaties. Daarnaast zal er een onderzoek gedaan worden naar een mogelijke aansluiting op het Mijwater-net voor duurzame energievoorziening.

De visitatiecommissie heeft hiervoor een gerichte aanbeveling gedaan:

- De visitatiecommissie adviseert de Provincie Limburg om te investeren in de museumgebouwen, ook in functionaliteit en uitstraling.

Gemeenschappelijke uitdagingen

- **Onderhoud en vernieuwing van installaties**
Voor alle drie de provinciale musea geldt dat er aandacht moet zijn voor het (achterstallig) onderhoud en de vernieuwing van belangrijke installaties, zoals beveiligings-systemen, klimaatsystemen en andere technische voorzieningen.
- **Veiligheid, behoud en bescherming van de museumgebouwen en collecties**
De musea moeten hun gebouwen en collecties beter beschermen tegen schade door bijvoorbeeld wateroverlast of technische storingen. Deze uitdaging sluit aan bij het leidende principe 'Duurzaam collectiebehoud en professioneel collectiebeheer' als het gaat om de staat van de interne collectiedepots.
- **Verduurzaming en efficiënt energiegebruik**
Er is bij alle musea aandacht voor verduurzaming van de gebouwen en systemen. Dit speelt vooral mee bij toekomstig investeringsbeleid en bij de klimaatinstallaties.
- **Toegankelijkheid van de museumgebouwen**
De drie provinciale musea vinden het belangrijk dat hun gebouwen goed toegankelijk zijn voor mensen met een beperking. Zij signaleren verbeterpunten en willen waar dat nodig is investeren in verdere toegankelijkheid.

Met een planmatige en proactieve aanpak, gericht op samenwerking en transparantie, zorgen we voor een goed en toekomstgericht beheer en onderhoud van de provinciale museumgebouwen. Dit versterkt niet alleen de gebouwen zelf, maar beschermt ook de publieke taak en de collectie. Daarnaast houdt de Provincie Limburg zo goed overzicht op haar verantwoordelijkheid als eigenaar.

Wat gaan we doen?

- Wij zetten een vaste overlegstructuur op met de provinciale musea om afspraken over beheer en onderhoud van de museumgebouwen te verbeteren. Hierbij worden verantwoordelijkheden duidelijk vastgelegd (onder andere in de verhuurovereenkomsten). De musea rapporteren regelmatig over preventief onderhoud en wettelijke inspecties. Ook maken de Provincie Limburg en musea samen jaarlijks afspraken over de prioriteit en planning van groot onderhoud en investeringen.
- Wij brengen (eventuele) achterstanden in het onderhoud in kaart en bepalen samen met de musea prioriteiten, zodat dringend en belangrijk onderhoud als eerste wordt uitgevoerd. De overige achterstanden pakken we vervolgens stap voor stap aan. We houden daarbij rekening met de continuïteit van de functies van de musea en met andere onderhouds- en investeringsplannen.
- Wij werken samen met de musea aan verdere verduurzaming van de gebouwen. Grote verduurzamingsinvesteringen lopen via de normale besluitvorming door Gedeputeerde Staten en kunnen effect hebben op de huurprijs. Daarnaast doen de drie musea vanaf 2026 mee aan de gezamenlijke inkoop van groene elektriciteit en klimaatgecompenseerd gas. Dit gebeurt vanuit een Europese aanbesteding van de Provincie Limburg en zeven andere provincies.
- Wij laten een onderzoekscan uitvoeren binnen de onderhoudsbudgetten van de Provincie Limburg naar de toegankelijkheid van de museumgebouwen. Dit onderzoek, dat in 2026 door een extern adviesbureau wordt uitgevoerd, richt zich op knelpunten in publieksruimtes en werkrumtes. Op basis van de uitkomsten wordt eventueel een overzicht gemaakt van maatregelen en investeringen. Dit wordt via de normale besluitvorming van de Provincie Limburg opgepakt en valt buiten het kader van deze museumvisie.

5.5. Gezonde, transparante en toekomstgerichte bedrijfsvoering

Wij verplichten de provinciale musea dat ze een gezonde, transparante en toekomstgerichte bedrijfsvoering hebben als basis voor continuïteit en ontwikkeling.

Een gezonde, transparante en toekomstgerichte bedrijfsvoering is de basis voor de drie provinciale musea. De reguliere, structurele subsidies zijn hierbij het vertrekpunt. Toch laat de praktijk zien dat deze financiële middelen niet genoeg is. De jaarlijkse indexering helpt, net als extra incidentele subsidies, maar ze dekken de echte kostenstijgingen niet. Het gaat dan onder andere om salarissen, energie, onderhoud en exploitatie. Dit is vooral een gevolg van de coronacrisis, gevolgd door de energiecrisis en de sterk opgelopen inflatie. Een exploitatiesubsidie die achterblijft bij de werkelijke exploitatiekosten verzwakt de continuïteit en de ontwikkelmogelijkheden van de musea.

Indexatie: het ontstaan van het verschil

De reguliere exploitatiesubsidies van de Provincie Limburg voor de provinciale musea worden jaarlijks geïndexeerd. Deze indexatie moet algemene prijs- en loonstijgingen opvangen. Onze indexatie wordt gebaseerd op de indexcijfers van het Centraal Planbureau, die het Rijk publiceert in de meicirculaire van het Provinciefonds.

Er is in de periode 2021-2025 een verschil ontstaan tussen de vooraf berekende index en de werkelijke kostenstijging bij de musea. De gebruikte index is een algemene maatstaf en een inschatting en sluit niet altijd aan bij de specifieke kostenstijgingen in de museumsector. Vooral in de jaren 2023 tot en met 2025 zijn de kosten voor energie, cao-loonsverhogingen en noodzakelijk onderhoud veel sterker gestegen dan het percentage waarmee de subsidies zijn geïndexeerd.

Hoewel de provinciale subsidie jaarlijks wordt geïndexeerd, sluit deze indexatie in de praktijk niet aan bij de echte stijging van de vaste lasten van de drie musea. De gevolgen hiervan zijn bijvoorbeeld:

- De musea hebben al bezuinigd op personeel, activiteiten en regulier onderhoud.
- De energiecrisis en forse cao-stijgingen hebben deze ontwikkeling versneld. Daardoor zijn incidentele bedragen of tijdelijke fondsen niet meer genoeg om het structurele tekort op te vangen.

De hoogte van de exploitatiesubsidie sluit niet meer aan bij de werkelijke kosten, zelfs niet na incidentele verhogingen vanuit de Provincie Limburg, tijdelijke maatregelen of inzet van reserves. De manier van indexeren van de Provincie Limburg werkt in principe goed, behalve in uitzonderlijke situaties zoals tijdens de coronacrisis, de energiecrisis en de hoge inflatie. Wij vinden het daarom belangrijk dat de structurele exploitatiesubsidies vanaf 2026 aansluiten bij de echte kosten. Dit is nodig om 'de basis op orde' te brengen bij de musea, herhaling van incidentele steun vanuit de Provincie Limburg te voorkomen en te vermijden dat de kernactiviteiten van de musea verder onder druk komen te staan. Een analyse van de indexatiecompensatie voor de provinciale musea staat in hoofdstuk 6 'Financiën' van deze museumvisie.

Bedrijfsvoering: personeel, cao en statuten

Zoals hierboven al benoemd, hebben de drie provinciale musea de afgelopen jaren te maken gehad met flinke stijgingen in de loonkosten. Dat heeft ertoe geleid dat de musea verschillende vacatures niet hebben ingevuld. Dit zorgt voor extra werkdruk en brengt risico's met zich mee voor de continuïteit en kwaliteit van de bedrijfsvoering.

De Provincie Limburg wil op termijn meer duidelijkheid en gelijkheid in de cao's die de musea gebruiken. Zodat er één gelijkwaardig en passend arbeidsvoorwaardenbeleid ontstaat voor alle drie de provinciale musea. Op dit moment volgt het Bonnefanten de cao Provinciale sector en het Limburgs Museum en het Discovery Museum volgen beide de cao Sociaal Werk. Voor alle musea geldt dat zij statutair vrij zijn in de keuze voor een cao. In de praktijk wordt die vastgelegd via de arbeidsovereenkomsten.

Ook in de statuten wil de Provincie Limburg meer duidelijkheid en één lijn. We willen dat alle musea dezelfde afspraak hebben over de plicht om te overleggen (consultatieplicht) met Gedeputeerde Staten bij wijzigingen in de directie of samenstelling van de Raad van Toezicht. Op dit moment is deze consultatieplicht alleen opgenomen in de statuten van het Bonnefanten. De Provincie Limburg is hierover nog in gesprek met het Limburgs Museum en Discovery Museum om deze plicht ook in hun statuten vast te leggen. Deze musea hebben wel al een consultatieplicht opgenomen als het gaat om de samenstelling van de Raad van Toezicht.

De visitatiecommissie heeft daarom gerichte aanbevelingen gedaan om de exploitatie, het personeelsbeleid en de personele lasten te versterken:

- De visitatiecommissie benadrukt het belang dat de Provincie Limburg de musea voldoende en structureel compenseert. De jaarlijkse indexering van de exploitatiesubsidie moet aansluiten bij de echte exploitatiekosten.
- Bonnefanten:
Met het wegvallen van de financiële steun van het FONDS21 in 2025 komt de continuïteit van Young Office en het behouden van jong talent onder druk te staan. De visitatiecommissie adviseert de Provincie Limburg dit succesvolle initiatief structureel te ondersteunen. Het levert een belangrijke bijdrage aan de verjonging en diversiteit van de organisatie en de inhoudelijke programmering.
Daarnaast roept de commissie de Provincie Limburg op om het museum te ondersteunen in de zoektocht naar alternatieven voor hun cao. Deze cao is volgens de commissie niet werkbaar voor de relatief kleine organisatie. Het museum draagt daardoor zelf risico bij ontslag en dat maakt het museum minder flexibel op personeelsgebied.
- Limburgs Museum:
Het museum staat voor een flinke opgave bij de heroriëntatie van de bestaande collectie. Het gaat om registratie, depotbeheer en het ontzamen. Ook vergt het participatief verzamelen en het verzamelen en vastleggen van verhalen (oral history) te veel tijd en kennis van de staf. De visitatiecommissie adviseert de Provincie Limburg om hierin te investeren.
- Discovery Museum:
In het verlengde van de aanbeveling om te werken aan een scherpere inhoudelijke koers, adviseert de visitatiecommissie de Provincie Limburg te investeren in een wetenschappelijke staf. Hiermee wordt de inhoudelijke kennis binnen het museum structureel verzekerd.

Gemeenschappelijke uitdagingen

- **Stijgende kosten**

De vaste lasten (zoals lonen, energie, onderhoud) stijgen structureel sneller dan de exploitatiesubsidies.

- **Structurele tekorten:**

Het structurele tekort kan niet langer worden opgevangen door incidentele bijdragen, tijdelijke maatregelen of inzet van reserves.

- **Ontbreken structurele dekking:**

Er is te weinig structurele financiering voor (inhoudelijke en programmatische) innovatie, vernieuwing en aanbod.

- **Groeiende werkdruk en personele lasten:**

Een groeiende werkdruk en onderbezetting ontstaan door het niet invullen van vacatures en veranderingen in takenpakketten.

De eerdere besparingen laten zien dat de musea zonder structureel extra financiering in de knel komen. Dit uit zich onder andere in minder tentoonstellingen, minder bezoekers, oplopende werkdruk en minder continuïteit van belangrijke taken en minder brede, maatschappelijke impact.

Wat gaan we doen?

- Wij erkennen al jaren de zelfstandigheid van elk museum en blijven dat doen. We sturen niet op inhoudelijke keuzes of bedrijfsvoering, maar faciliteren en ondersteunen. Beleid, programmering en bedrijfsvoering blijven de verantwoordelijkheid van de musea zelf.
- Wij verhogen in het kader van de museumvisie jaarlijks de exploitatiesubsidie voor de provinciale musea. Deze verhoging is bedoeld om het verschil te dichten tussen de vooraf berekende index en de echte kostenstijgingen in de periode 2021-2025.
  - Bonnefanten: structureel € 515.000,- extra per jaar.
  - Limburgs Museum: structureel € 400.000,- extra per jaar.
  - Discovery Museum: structureel € 380.000,- extra per jaar.

De bedragen worden toegevoegd aan de structurele exploitatiesubsidies vanaf 2026 en worden vervolgens op de gebruikelijke manier door de Provincie Limburg jaarlijks geïndexeerd.

- Wij stellen jaarlijks de volgende bijdragen beschikbaar in het kader van de museumvisie voor de gerichte versterking van het personeelsbestand van de musea:
  - Bonnefanten: structureel € 200.000,- extra per jaar (jong talent).
  - Limburgs Museum: structureel € 200.000,- extra per jaar (collectieregistratie en participatief verzamelen).
  - Discovery Museum: structureel € 150.000,- extra per jaar (wetenschappelijke staf).

Bovenstaande bedragen zijn gebaseerd op de conclusies uit het visitatierapport en de informatie over en het inzicht in loonkosten die door de musea zijn aangeleverd. De Provincie Limburg vindt deze gegevens realistisch.

- Wij ondersteunen het Bonnefanten in de overgang naar een passend alternatief voor de cao. Het doel is om uiteindelijk één duidelijke keuze te maken voor alle drie de provinciale musea. Een extern adviesbureau heeft daarom een analyse gemaakt van de cao Provinciale sector, de cao Sociaal werk en de Museum-cao. Gelijktijdig heeft het Bonnefanten een specifiek onderzoek laten uitvoeren naar de gevolgen van een eventuele overstap naar de Museum-cao. De resultaten van deze onderzoeken en analyses worden meegenomen in het vervolgtraject. Om te komen tot één gezamenlijke keuze voor de cao voor de drie musea, reserveren wij hiervoor eenmalig een bedrag van € 50.000,- uit de Programmareserve Monumenten, Erfgoed en Archeologie van het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'. Op basis van de uitkomsten wordt eventueel een overzicht met maatregelen en investeringen opgesteld. Dat wordt dan via de normale besluitvorming van de Provincie Limburg opgepakt en valt buiten het kader van deze museumvisie.
- In 2026 worden, waar het nodig is en in overleg met de provinciale musea, de statuten van de musea aangepast. Het doel is de consultatieplicht met Gedeputeerde Staten overal op dezelfde manier vast te leggen.

5.6. Sterkere samenwerking

Wij versterken de samenwerking tussen de Provincie Limburg en provinciale musea. We verwachten dit ook voor de onderlinge samenwerking tussen de provinciale musea. Er is hierbij ruimte voor kennisdeling, gezamenlijke initiatieven en onderlinge versterking.

De samenwerking tussen de Provincie Limburg en onze drie provinciale musea kent een lange geschiedenis. Deze relatie groeide door verschillende beleidskaders en nota's, wederzijds vertrouwen en een gedeelde ambitie om kunst en erfgoed toegankelijk te maken voor alle Limburgers. De samenleving verandert snel, waarbij externe factoren als de coronacrisis, inflatie en veranderlijke maatschappelijke behoeften een rol spelen. Dit vraagt om een doorlopende en sterke samenwerking. Niet alleen tussen de provincie en de musea, maar ook tussen de provinciale en lokale musea onderling.

Samenwerking en voortrekkersrol provinciale musea

Het Bonnefanten, het Limburgs Museum en het Discovery Museum zijn niet alleen belangrijke individuele instellingen, maar vormen samen ook een krachtig collectief binnen het Limburgse museale landschap. Om

dit te behouden is samenwerking op inhoud, programma en, als het passend is, organisatie en bedrijfsvoering nodig. Denk hierbij bijvoorbeeld ook aan samenwerking op het gebied van collecties en collectiebeheer.

De provinciale musea pakken een duidelijke voortrekkersrol rondom kleinere, lokale musea in de regio. Zo delen zij best practices, kennis en ervaringen, zijn gul in hun bruikleen en stimuleren samenwerking in het hele museale netwerk in Limburg. Zo versterken zij de culturele infrastructuur en vergroten zij de maatschappelijke meerwaarde van het museale veld in de provincie.

Structurele kwaliteitsborging: sturingsmiddelen van de Provincie Limburg

De Provincie Limburg neemt in deze samenwerking verschillende rollen op zich. Als financier zorgt zij voor structurele en projectmatige ondersteuning van het Bonnefanten, het Limburgs Museum en het Discovery Museum. Als partner denkt de Provincie Limburg actief mee over thema's als gebouwbeheer, kostenstijgingen, digitalisering of collectiebeheer. Daarnaast vervult de Provincie Limburg de rol van verbinder. Zo bevordert zij de samenwerking binnen het Limburgse museale landschap en stimuleert gezamenlijke initiatieven, kennisdeling en netwerkvorming.

Om te zorgen dat de uitgangspunten en principes worden nageleefd en de centrale ambitie wordt gehaald, zet de Provincie Limburg een aantal sturingsmiddelen in. Deze bieden de Provincie Limburg en de musea houvast en zorgen ook dat de extra financiële middelen efficiënt worden ingezet.

De instrumenten die hiervoor worden ingezet zijn:

Subsidiebeschikkingen met duidelijke verantwoording:

Per museum worden in de jaarlijkse exploitatiesubsidiebeschikkingen heldere afspraken vastgelegd over doelstellingen, meetbare prestaties (KPI's), verantwoordingsmomenten en planning van evaluaties. Zo worden de doelen en de voortgang van de subsidie transparant vastgelegd en blijven ze toetsbaar. We zullen afspraken maken over onder andere de volgende onderwerpen:

- Financiële analyse jaarrekening:
Elk provinciaal museum levert jaarlijks een financiële analyse aan volgens een format dat de Provincie Limburg voorstelt. Hierin wordt uitgelegd hoe het geld uit de subsidiebeschikking – met onderverdeling naar subdoelen zoals bijvoorbeeld onderhoud – echt zijn ingezet. Deze analyse ondersteunt de subsidievaststelling en het inzicht in de structurele financiële positie van het museum.
- Consultatieplicht bij benoemingen van directie en Raad van Toezicht:
De Gedeputeerde Staten van de Provincie Limburg zijn vanaf 2026 bij alle drie de provinciale musea betrokken bij de benoemingen van directieleden en leden van de Raad van Toezicht. Dit is of wordt via een consultatieplicht opgenomen in de statuten van de musea.
- Doorlopende toetsing aan belangrijke culturele codes en kaders:
Er is doorlopend toetsing aan de actuele culturele codes, het beleidskader cultuur, de beleidsregels reserves en voorzieningen, de algemene subsidieverordening, aanbestedingsregels en aan nieuwe belangrijke regels.
- Transparantie en normering eigen inkomsten:
Normen voor eigen inkomsten worden duidelijk en transparant vastgelegd volgens het meest actuele Handboek verantwoording cultuursubsidies instellingen van het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW).

De toetsing binnen de subsidiebeschikkingen omvat onder andere:

- Verschillende bestuurlijke overleggen tussen de Provincie Limburg en de provinciale musea.
- Tussentijdse rapportages over voortgang en resultaten.
- Het aanleveren en vaststellen van jaarverslagen en jaarrekeningen.
- Het aanleveren en beoordelen van jaarplannen en begrotingen.

Huurcontracten:

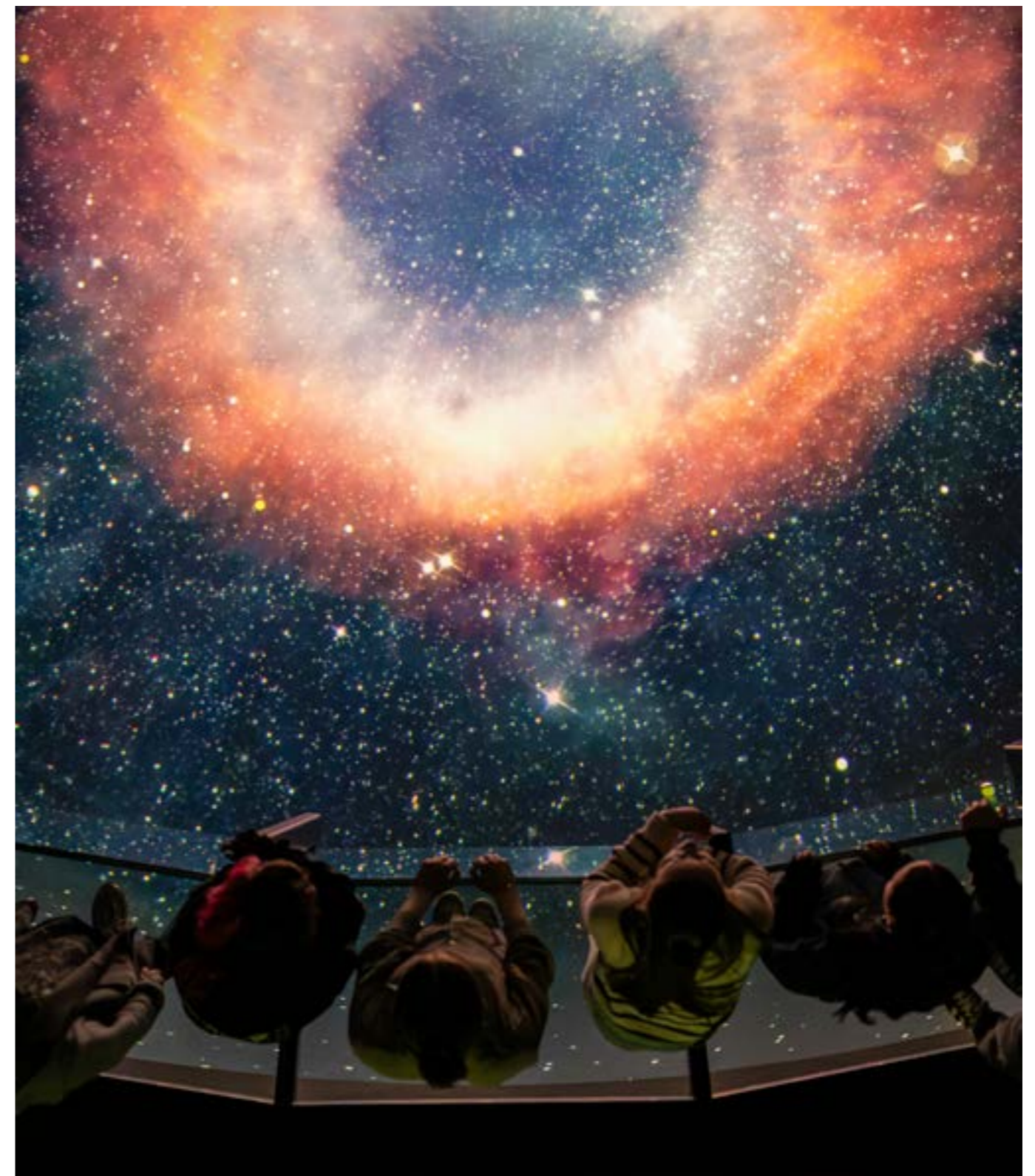
Via de huurcontracten legt de provincie duidelijke afspraken vast over de verantwoordelijkheidsverdeling (demarcatie) rondom onderhoud, het verplichte opstellen en gebruiken van een meerjarenonderhoudsplan (MJOP) door de huurder en de bijbehorende rapportage. Zo worden het beheer en de instandhouding van de museumgebouwen gegarandeerd en blijft het eigenaarschap en toezicht goed geregeld.

Naast de sturingsmiddelen introduceert de Provincie Limburg periodieke, onafhankelijke visitaties om de werking van de drie provinciale musea volledig en transparant te beoordelen. Tijdens deze visitaties wordt het functioneren van de musea breed geëvalueerd, in lijn met de centrale ambitie, uitgangspunten en leidende principes van deze museumvisie.

Daarnaast blijft de Provincie Limburg investeren in een complete aanpak binnen de eigen organisatie. Collega's van bijvoorbeeld financiën, facilitaire zaken, subsidies en cultuur werken daarbij nauw samen. Dit voorkomt dat afdelingen langs elkaar heen werken. Het zorgt voor duidelijke en samenhangende communicatie richting de provinciale musea en dat de museumvisie nauwkeurig én doelgericht wordt toegepast en uitgedragen.

Wat gaan we doen?

- Wij verwachten van de provinciale musea dat zij actief investeren in onderlinge samenwerking en deze structureel garanderen. Dit betekent dat het Bonnefanten, het Limburgs Museum en het Discovery Museum niet alleen hun eigen kracht en profiel blijven ontwikkelen. Ook gaan ze samen optrekken op het gebied van bijvoorbeeld programmering, digitalisering of collectiebeheer.
- De provinciale musea nemen samen het initiatief om regionale en lokale musea te betrekken bij projecten, netwerkevenementen en kennistrjecten. Hiermee vervullen zij een voortrekkersrol voor kleinere musea en stimuleren zij het hele museale veld in Limburg.
- Wij zetten de genoemde sturingsinstrumenten systematisch in. Dit zorgt voor een transparante, controleerbare en doelgerichte besteding van de financiële middelen en creëert duidelijkheid voor de provinciale musea en de Provincie Limburg over verwachtingen en verantwoordelijkheden.
- Wij laten elke zes jaar een visitatie uitvoeren, waarin het functioneren van elk provinciaal museum volledig wordt geëvalueerd door een onafhankelijke commissie. Dit betekent dat de volgende visitatie in 2030 plaatsvindt. Tijdens deze visitaties worden de prestaties beoordeeld in lijn met de centrale ambitie, uitgangspunten en leidende principes van deze museumvisie. Verbeterpunten worden vastgesteld, waarmee musea gericht verder kunnen werken aan hun ontwikkeling.
- Om flexibel te kunnen inspelen op veranderende context en behoeften, wordt de voortgang van de museumvisie in 2031 geëvalueerd. Op basis van de resultaten, uit de sturingsmiddelen en de visitatie, kunnen waar het nodig is aanpassingen gedaan worden.

6. Financiën

In dit hoofdstuk staat een financieel overzicht per museum en een totaaloverzicht van de bestaande budgetten en investeringen uit de museumvisie.

6.1 Analyse indexatiecompensatie 2021-2025

De indexcijfers voor de hele provinciale begroting en dus ook voor de exploitatiesubsidies worden elk jaar vastgesteld door het Centraal Planbureau. De cijfers worden bekendgemaakt via de meicirculaires van het Provinciefonds.

Door de recente coronacrisis, de energiecrisis en de hoge inflatie sluit de indexering niet goed aan bij de echte kosten van de musea. Vooral in de jaren 2023 tot en met 2025 zijn de kosten voor personeel (zoals cao-loonstijgingen), energie en onderhoud veel harder gestegen dan de jaarlijkse indexatie. De incidentele extra subsidies van de Provincie Limburg losten de tekorten niet structureel op.

Bij het berekenen van het verschil tussen de indexering en de echte prijsstijgingen is gebruikgemaakt van de gerealiseerde (kernwaarde)cijfers van het CPB. Daaruit bleek dat deze in de afgelopen jaren duidelijk hoger uitkwamen dan de index die voor de subsidies is toegepast. De gebruikelijke indexering werkt normaal goed op de lange termijn. In stabiele periodes vallen positieve en negatieve afwijkingen tegen elkaar weg. Alleen in uitzonderlijke situaties, zoals beschreven, ontstaat een structureel verschil dat vraagt om een eenmalige correctie.

6.2 Bonnefanten

Volgens de begroting 2026 zal het Bonnefanten voor 2026 een exploitatiesubsidie van € 6.436.198,- ontvangen. Daarnaast ontvangt het Bonnefanten nog tot en met 2028 een extra bijdrage van € 250.000,- uit het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen' als matching van de landelijke BIS-subsidie.

Op basis van de analyse van de indexaties wordt voorgesteld de exploitatiesubsidie van het Bonnefanten structureel te verhogen met € 515.000,-. Voor de versterking van het personeelsbestand geven we vanuit de museumvisie een structurele bijdrage van € 200.000,-. Daarnaast wordt er structureel een bedrag van € 100.000,- gereserveerd voor de context-programmering.

Bonnefanten	Bedrag 2026
Exploitatiesubsidie	€ 6.436.198,-
Matching BIS-subsidie (tot en met 2028)	€ 250.000,- (niet geïndexeerd)
Structurele ophoging exploitatiesubsidie	€ 515.000,-
Personeel	€ 200.000,-
Contextprogrammering	€ 100.000,-
Totaal	€ 7.501.198,-
Structurele investering vanuit museumvisie	€ 815.000,-

6.3 Limburgs Museum

Het Limburgs Museum ontvangt voor 2026 een exploitatiesubsidie van € 5.017.300,-. Daarnaast ontvangt het een extra bijdrage van € 750.000,- uit het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'. Hiervan is € 200.000,- structureel voor de Limburgse taal. En € 550.000,- tot en met 2027 voor de profilering van het museum als identiteitsdrager van Limburg en haar rol in de culturele infrastructuur in Noord- en Midden-Limburg.

Voorgesteld wordt om de exploitatiesubsidie structureel te verhogen met € 400.000,-. Ook voor het Limburgs Museum reserveren we een extra bijdrage van € 100.000,- voor de contextprogrammering. Voor de versterking van het personeelsbestand geven we vanuit de museumvisie een structurele bijdrage van € 200.000,-. Daarnaast reserveren we tot en met 2028 een bedrag van € 125.000,- voor het aanscherpen van de eigen profilering en identiteit van het museum. Deze bedragen worden ingezet voor de afronding van de herinrichting van de vaste collectiepresentatie en de verdere versterking van het collectieprofiel. In de paragraaf 'Profilering en identiteit/matching BIS-subsidie' staat een toelichting op de inzet van deze bedragen in het kader van de museumvisie.

Limburgs Museum	Bedrag 2026
Exploitatiesubsidie	€ 5.017.300,-
Extra investering vanuit rol identiteitsdrager en versterking culturele infrastructuur Noord- en Midden-Limburg (tot en met 2027)	€ 550.000,- (niet geïndexeerd)
Structurele extra investering Limburgse taal	€ 200.000,-
Structurele ophoging exploitatiesubsidie (vanaf 2026)	€ 400.000,-
Personeel	€ 200.000,-
Contextprogrammering	€ 100.000,-
Aanscherpen profilering en identiteit (tot en met 2028)	€ 125.000,-
Totaal	€ 6.592.300,-
Structurele investering vanuit museumvisie	€ 700.000,- (exclusief € 125.000,- profilering en identiteit)

6.4 Discovery Museum

Voor 2026 ontvangt het Discovery Museum een exploitatiesubsidie van € 5.338.459,-. Het museum krijgt geen extra subsidies uit het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'. Het museum ontvangt wel incidentele subsidies vanuit actuele beleidskaders van de Provincie Limburg voor de contextprogrammering, zoals voor het ETEC-programma.

We reserveren een bedrag van € 380.000,- voor de structurele ophoging van de exploitatie-subsidie van het Discovery Museum. Ook reserveren we een structurele bijdrage van € 100.000,- voor de contextprogrammering en € 150.000,- voor de versterking van het personeelsbestand. Daarnaast reserveren we tot en met 2028 een bedrag van € 125.000,- voor het aanscherpen van de eigen profilering en identiteit van het museum. Deze bedragen worden ingezet voor het herwaarderingstraject van de collectie. In de paragraaf 'Profilering en identiteit/matching BIS-subsidie' staat een toelichting op de inzet van deze bedragen in het kader van de museumvisie.

Discovery Museum	Bedrag 2026
Exploitatiesubsidie	€ 5.338.459,-
Structurele ophoging exploitatiesubsidie	€ 380.000,-
Personeel	€ 150.000,-
Contextprogrammering	€ 100.000,-
Aanscherpen profilering en identiteit (tot en met 2028)	€ 125.000,-
Totaal	€ 6.093.459,-
Structurele investering vanuit museumvisie	€ 630.000,- (exclusief € 125.000,- profilering en identiteit)

6.5 Profilering en identiteit/matching BIS-subsidie

De bijdrage van € 125.000,- voor het aanscherpen van de profilering en identiteit voor het Limburgs Museum en Discovery Museum blijft gelden tot en met 2028. Vanaf 2029 worden deze bedragen (in totaal € 250.000,- exclusief indexering) ingezet voor de matching van de meerjarige landelijke culturele basisinfrastructuur subsidie (BIS).

De financiële bedragen voor deze matching komen op dit moment uit het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'. Voor deze landelijke subsidieregeling van het Rijk kunnen regionale musea een aanvraag indienen. Deze aanvraag moet worden ondersteund door Gedeputeerde Staten van de provincie waarin het museum ligt. Op dit moment is voor onze provincie alleen het Bonnefanten opgenomen in de landelijke BIS-regeling tot 2029. Na deze periode kan de situatie veranderen, afhankelijk van mogelijke veranderingen in de rijksregeling.

Door de BIS-matching op te nemen in de museumvisie vanaf 2029, worden deze bedragen structureel gegarandeerd. Op deze manier verstevigen we onze positie richting het Rijk en werken we aan een gelijkmatigere verdeling van landelijke cultuurgelden. De Raad van Cultuur heeft de Provincie Limburg nadrukkelijk complimenten gegeven voor deze matchingsbijdrage in het advies voor het Bonnefanten binnen de bestaande BIS-periode.

6.6 Totale structurele investering museumvisie

De hele structurele investering voor de drie provinciale musea binnen de museumvisie ziet er als volgt uit:

Structurele aanvullende subsidie	Bedrag vanaf 2026
Bonnefanten	€ 815.000,-
Limburgs Museum	€ 700.000,-
Discovery Museum	€ 630.000,-
Profilering en identiteit tot en met 2028/ BIS-matching vanaf 2029	€ 250.000,-
Structurele bijdrage vanuit museumvisie	€ 2.395.000,-

Deze structurele bijdrage voor de drie provinciale musea binnen de museumvisie, wordt jaarlijks geïndexeerd door de Provincie Limburg. Deze indexatie wordt gebaseerd op de indexcijfers van het Centraal Planbureau en gepubliceerd in de meicirculaires van het Provinciefonds door het Rijk.

6.7 Totale incidentele investering museumvisie

Om 'de basis op orde' te brengen, zoals beschreven in de museumvisie en de leidende principes, zijn naast structurele investeringen ook incidentele investeringen nodig. Deze incidentele investeringen komen uit verschillende budgetten die horen bij het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'.

Het gaat om de volgende incidentele investeringen:

Incidentele bijdrage	Bedrag	Budget
Onderzoekscan interne collectiedepots museumgebouwen	€ 30.000,-	Programmareserve Monumenten, Erfgoed en Archeologie van het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'
Onderzoek provinciaal collectiedepot	€ 50.000,-	Programmareserve Cultuur van het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'
Cao-onderzoekstraject	€ 50.000,-	Programmareserve Monumenten, Erfgoed en Archeologie van het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'
Impactonderzoek musea	€ 60.000,-	Programmareserve Monumenten, Erfgoed en Archeologie van het beleidskader 2024-2027 'Cultuur en Erfgoed voor iedereen'
Totaal	€ 190.000,-	

6.8 Conclusie

Om de drie provinciale musea een duurzame basis en toekomstbestendigheid te bieden, investeert de Provincie Limburg vanaf 2026 structureel in totaal € 2.395.000,- binnen de museumvisie. Deze investering is belangrijk om een levendig en bloeiend cultureel klimaat te houden. De drie provinciale musea blijven zo rotsvaste plekken van kunst, cultuur, erfgoed en wetenschap in het Limburgse landschap.

Bijlagen

Bijlage 1 – Overzicht van de belangrijkste ontwikkelingen in de (subsidie)relatie tussen de Provincie Limburg en de provinciale musea in afgelopen 40 jaar.

1995–1998

Bonnefanten verhuist naar het nieuwe gebouw in Maastricht van architect Aldo Rossi; de collectie moderne kunst en hedendaagse kunst groeit.

Discovery Museum opent aan het Museumplein in Kerkrade.

1999–2002

De Provincie Limburg start met de eerste vierjaarlijkse subsidies voor de musea.

Eerste visitatie met daarin advies om musea zelfstandiger te maken en subsidie jaarlijks toe te kennen.

Bonnefanten start met de Bonnefanten Award for Contemporary Art (BACA); de historische collectie (collectie cultuurhistorie) wordt overgedragen aan het Limburgs Museum.

Limburgs Museum realiseert samen met architect Jeanne Dekkers een nieuw onderkomen in Venlo.

Alle drie de musea komen in het Museumregister.

2003–2006

De Provincie Limburg ontwikkelt nieuwe beleidsnota's met daarin

- meer zelfstandigheid voor de musea
- aandacht voor cultuurtoerisme, marketing en educatie;
- de doelstelling om bezoekersaantallen met 20% te laten groeien.

Bonnefanten opent de studio van Stichting Restauratie Atelier Limburg (SRAL).

Limburgs Museum bouwt archeologie-, cultuurhistorie- en beeldcultuurcollecties verder uit.

Discovery Museum wordt een museum voor wetenschap, techniek en samenleving.

2007–2010

Provincie Limburg ontwikkelt nieuwe beleidsnota's met daarin extra subsidies voor:

- collectiedepot van het Discovery Museum;
- vernieuwing van de presentaties, diversiteit, kwaliteit en de verbinding met de regio;
- verdere innovaties en onderhoud van gebouwen;
- het realiseren van vier kunsttentoonstellingen per jaar in het Gouvernement.

Visitatie met daarin het accent op betere presentaties, groter publieksbereik en meer focus op jongeren.

2011–2014

Bonnefanten koopt met steun van de Provincie Limburg de kunstcollectie van Jo en Marlies Eyck aan.

2015–2018

De Provincie Limburg ontwikkelt nieuwe beleidsnota's met daarin extra inzet voor:

- marketing en samenwerking;
- het bereiken van breder publiek;
- hogere subsidies voor innovatie, lobby en onderhoud museumgebouwen (waaronder renovatie).

Visitatie met daarin focus op aanscherping missie, culturele codes en regionale samenwerking.

Bonnefanten: biedt jongeren tot 18 jaar gratis toegang; start jongerenafdeling Young Office.
Discovery Museum: heropent het Museumplein met Discovery Center Continium, het Cube Design Museum en het Columbus Earth Center.

2019–2022

De Provincie Limburg ontwikkelt nieuwe beleidsnota's met daarin:

- investeringen voor gebiedsontwikkeling;
- hogere subsidies en projectsteun;
- het bevorderen van het leerlingenvervoer van scholen met Arriva.

Bonnefanten organiseert de eerste Free Friday; ontvangt rijksfinanciering vanuit de landelijke culturele basisinfrastructuur (BIS).

Limburgs Museum ontwikkelt plannen voor renovatie; wordt deel van #Limburgcollectie en de Canon van Nederland.

Discovery Museum werkt aan pop-upexpo Einstein Telescope; wordt deel van #Limburgcollectie.

2022–nu

De Provincie Limburg zorgt er met Arriva voor dat in het schooljaar 2024–2025 basisschoolklassen uit Limburg gratis kunnen reizen naar culturele instellingen.

Visitatie met daarin aandacht voor gratis toegang tot 12 jaar, gezamenlijke bedrijfsvoering en stijgende kosten.

Bonnefanten ontvangt vanaf 2025 structurele financiering van Gemeente Maastricht.

Limburgs Museum lanceert drie-musea-strategie en wordt door de Provincie Limburg als 'identiteitsdrager' van Limburg aangemerkt.

Discovery Museum opent Einstein Telescope Education Centre en formuleert de ambitie om hét wetenschapsmuseum van Zuid-Nederland te zijn.

Bijlage 2 – Belangrijke achtergrondinformatie

[Cultuur+Ondernemen, Governance Code Cultuur.](#)

[Code Diversiteit en Inclusie.](#)

[Ethische Code voor Musea.](#)

[Fair Practice Code.](#)

[Museumvereniging, Museumcijfers 2023: Trends in de museumsector, 2024.](#)

[Museumvereniging, Museumcijfers 2024: Trends in de museumsector, 2025.](#)

[Provincie Limburg, beleidskader 2024 – 2027 Cultuur en Erfgoed voor iedereen, 2024.](#)

[Raad voor Cultuur, Iedere zijn Aandeel: naar een evenwichtig financieel ecosysteem voor de cultuursector, 2025.](#)

[Raad voor Cultuur, Toezicht in de culturele sector: een kunst apart, 2025.](#)

[Rainbow Creator, Boekmanstichting, Fonds voor Cultuurparticipatie en Impact Centre Erasmus, Impact Tiendaagse, 2025.](#)

[Visitatiecommissie 2024, Visitatie Provinciale Musea: Rapport 2024, 2025.](#)

Dit is een uitgave van de Provincie Limburg.

December 2025 | 2508 1784

Provincie Limburg
Limburglaan 10, 6229 GA Maastricht
Postbus 5700, 6202 MA Maastricht
+31 (0)43 389 99 99, postbus@prvlimburg.nl

www.limburg.nl

Bijlage 2: Overzicht exploitatiesubsidies Limburgse Musea

Verloop exploitatiesubsidie musea	Verstrekte subsidies 2021-2025					Begroet 2026	Voorgestelde wijziging				
Bonnefanten Museum	2021	2022	2023	2024	2025	2026	correctie index	2026	2027	2028	2029 e.v.
<i>Structurele exploitatiesubsidie</i>											
CPB index - meircirculaire provinciefonds (m.u.v. huur)	1,90%	1,60%	4,00%	5,00%	3,30%	3,20%		3,20%	3,95%	3,40%	3,30%
exploitatie	4.093.492	4.158.988	4.325.347	4.541.615	4.691.488	4.846.307	469.059	5.315.366	5.525.323	5.713.184	5.901.719
huur tm 31/07/2026 - niet geïndexeerd	1.102.330	1.102.330	1.102.330	1.102.330	1.106.485	1.112.303		1.112.303	1.112.303	1.112.303	1.112.303
ondboud en afschr.	403.400	409.854	426.249	447.561	462.331	477.125	45.941	523.066	543.727	562.214	580.767
personeel								200.000	207.900	214.969	222.063
contextprogrammering								100.000	103.950	107.484	111.031
Subtotaal structureel	5.599.222	5.671.172	5.853.926	6.091.506	6.260.304	6.435.735	515.000	7.250.735	7.493.203	7.710.154	7.927.883
<i>Incidentele exploitatiesubsidies</i>											
BIS tm 2028	239.173	250.000	250.000	250.000	250.000	250.000		250.000	250.000	250.000	
Compensatie vergoedingen			437.725	326.380	500.000						
Subtotaal incidenteel	239.173	250.000	687.725	576.380	750.000	250.000		250.000	250.000	250.000	0
Totaal exploitatiesubsidie Bonnefanten Museum	5.838.395	5.921.172	6.541.651	6.667.886	7.010.304	6.685.735		7.500.735	7.743.203	7.960.154	7.927.883
Limburgs Museum	2021	2022	2023	2024	2025	2026	correctie index	2026	2027	2028	2029 e.v.
<i>Structurele exploitatiesubsidie</i>											
CPB index cf meircirculaire provinciefonds (m.u.v. huur)	1,90%	1,60%	4,00%	5,00%	3,30%	3,20%		3,20%	3,95%	3,40%	3,30%
exploitatie	3.100.529	3.150.137	3.276.143	3.439.950	3.553.468	3.667.179	359.485	4.026.664	4.185.717	4.328.032	4.470.857
huur tm 31/12/2033 - niet geïndexeerd	933.537	933.537	933.537	933.537	933.537	933.537		933.537	933.537	933.537	933.537
ondboud en afschr.	352.213	357.848	372.162	390.770	403.666	416.583	40.515	457.098	475.154	491.309	507.522
Identiteitsdrager van Limburg - Limburgse taal				200.000	200.000	206.400		206.400	214.553	221.848	229.169
personeel								200.000	207.900	214.969	222.063
contextprogrammering								100.000	103.950	107.484	111.031
Aanscherpen profilering en identiteit (t/m 2028)								125.000	129.938	134.355	
Subtotaal structureel	4.386.279	4.441.523	4.581.842	4.964.258	5.090.671	5.223.700	400.000	6.048.700	6.250.748	6.431.534	6.474.178
<i>Incidentele exploitatiesubsidies</i>											
Identiteitsdrager van Limburg - projecten tm 2027					300.000	300.000		300.000	300.000		
versterken culturele infrastructuur N-M Limburg tm 2027					250.000	250.000		250.000	250.000		
Compensatie vergoedingen			284.088	224.740	500.000						
Subtotaal incidenteel			284.088	224.740	1.050.000	550.000		550.000	550.000	0	0
Totaal exploitatiesubsidie Limburgs Museum	4.386.279	4.441.523	4.865.930	5.188.998	6.140.671	5.773.700		6.598.700	6.800.748	6.431.534	6.474.178
Discovery Museum	2021	2022	2023	2024	2025	2026	correctie index	2026	2027	2028	2029 e.v.
<i>Structurele exploitatiesubsidie</i>											
CPB index cf meircirculaire provinciefonds (m.u.v. huur)	1,90%	1,60%	4,00%	5,00%	3,30%	3,20%		3,20%	3,95%	3,40%	3,30%
exploitatie	2.849.113	2.894.699	3.010.487	3.161.011	3.265.324	3.369.815	328.852	3.698.667	3.844.764	3.975.486	4.106.677
huur tm 31/12/2031 - niet geïndexeerd	1.542.738	1.542.738	1.542.738	1.542.738	1.542.738	1.542.738		1.542.738	1.542.738	1.542.738	1.542.738
ondboud en afschr.	444.644	451.758	469.828	493.320	509.599	525.907	51.147	577.054	599.848	620.243	640.711
inhouding afschr. ivm € 1 mln voorfinanc. '19 t/m '28	-103.836	-94.164	-100.000	-100.000	-100.000	-100.000		-100.000	-100.000	-100.000	
personeel								150.000	155.925	161.226	166.547
contextprogrammering								100.000	103.950	107.484	111.031
Aanscherpen profilering en identiteit (t/m 2028)								125.000	129.938	134.355	
Subtotaal structureel	4.732.659	4.795.030	4.923.053	5.097.069	5.217.662	5.338.459	380.000	6.093.459	6.277.163	6.441.533	6.567.704
<i>Incidentele exploitatiesubsidies</i>											
Compensatie vergoedingen			261.262	210.880	500.000						
Subtotaal incidenteel	0		261.262	210.880	500.000			0	0	0	0
Totaal exploitatiesubsidie Discovery Museum	4.732.659	4.795.030	5.184.315	5.307.949	5.717.662	5.338.459		6.093.459	6.277.163	6.441.533	6.567.704
Co-financiering basisinfrastr. subsidie (BIS) v.a. 2029								(€ 250.000 geïndexeerd naar 2029)			277.578

In rood de voorgestelde wijzigingen bij dit statenvoorstel

Indexpercentages zijn o.b.v. de meest actuele meircirculaire provinciefonds, deze worden jaarlijks geactualiseerd.

Bijlage 3 – Begrotingswijziging 4 – 2026

Statenvoorstel Meerjarige museumvisie voor de drie Limburgse provinciale musea
PS 6 februari 2026

De lasten en baten van de begroting 2026 en de bijhorende meerjarenraming wijzigen als volgt:

€ x 1.000

Begrotingsprogramma	Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1 Perspectief voor het landelijk gebied	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2 Samen leven en bestaanszekerheid	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3 Werken aan een toekomstbestendige economie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
4 Nieuwe energie en leefmilieu	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5 Leefbare steden en dorpen	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	2.585	0	-2.585	2.395	0	-2.395	2.395	0	-2.395	2.395	0	-2.395
7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
8 Provincie midden in de samenleving	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9 Financiën en overhead	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal baten lasten en saldo	2.585	0	-2.585	2.395	0	-2.395	2.395	0	-2.395	2.395	0	-2.395
Mutatie reserves												
Programmareserve Monumenten, erfgoed en archeologie		140	140									
Programmareserve Cultuur		50	50			0			0			0
Totaal mutatie reserves	0	190	190	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal en resultaat	2.585	190	-2.395	2.395	0	-2.395	2.395	0	-2.395	2.395	0	-2.395

Toelichting

Voor een inhoudelijke toelichting verwijzen wij naar het Statenvoorstel en de bijbehorende aanbiedingsbrief van GS.

Hieronder is de bijgewerkte totale begroting 2026 weergegeven. Ná deze 4^e begrotingswijziging wijzigen de begroting 2026 en bijhorende meerjarenraming als volgt:

€ x 1.000

Begrotingsprogramma	Begroting 2026			Begroting 2027			Begroting 2028			Begroting 2029		
	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo	Lasten	Baten	Saldo
1 Perspectief voor het landelijk gebied	124.806	37.279	-87.527	90.625	8.465	-82.160	60.444	2.929	-57.515	56.470	2.105	-54.365
2 Samen leven en bestaanszekerheid	26.920	0	-26.920	20.921	0	-20.921	15.074	0	-15.074	15.030	0	-15.030
3 Werken aan een toekomstbestendige economie	65.064	6.504	-58.560	28.465	4.560	-23.905	25.357	4.165	-21.192	24.776	4.309	-20.466
4 Nieuwe energie en leefmilieu	33.847	8.294	-25.552	27.378	3.326	-24.052	26.962	2.997	-23.965	26.587	2.853	-23.735
5 Leefbare steden en dorpen	37.747	2.985	-34.762	10.719	2.985	-7.734	10.040	2.985	-7.055	9.879	2.985	-6.894
6 Cultuur en erfgoed voor iedereen	56.755	6.005	-50.750	50.339	6.005	-44.334	45.187	6.005	-39.182	42.132	5.672	-36.460
7 Een bereikbaar en toegankelijk Limburg	188.853	38.192	-150.661	197.546	10.561	-186.984	183.950	9.999	-173.951	184.068	9.755	-174.312
8 Provincie midden in de samenleving	34.448	7.249	-27.198	23.952	838	-23.114	23.072	877	-22.196	22.856	825	-22.031
9 Financiën en overhead	63.216	445.121	381.905	74.417	468.883	394.466	88.700	486.955	398.256	97.301	503.464	406.162
Totaal baten lasten en saldo	631.656	551.630	-80.026	524.361	505.623	-18.738	478.787	516.913	38.126	479.099	531.968	52.868
Mutatie reserves												
Toevoegingen aan reserves	44.729		-44.729	13.507		-13.507	10.005		-10.005	9.272		-9.272
Aanwending reserves		162.649	162.649		87.215	87.215		19.821	19.821		10.462	10.462
Totaal mutatie reserves	44.729	162.649	117.920	13.507	87.215	73.708	10.005	19.821	9.816	9.272	10.462	1.190
Totaal en resultaat	676.385	714.279	37.894	537.868	592.838	54.970	488.792	536.734	47.942	488.371	542.430	54.059